

බුදුන් දකින මව්පියන්

I

බුදුන් දකින මව්පියන්

බුදුන් දකින මව්පියන්

සම්පාදක

පූජ්‍ය නාචෙලගම අමිතදස්සන හිමි

බුදුන් දකින මව්පියන්

II

බුදුන් දකින මව්පියන්

“Vv Ouddhafi rakkakkānāṇaṁ”

“සබ්බ දාතං ධර්ම දාතං ජිනාති”

(සියළු දානයන් පරදවා ධර්ම දානය ජය ගනී)

බුදුන් දකින මව්පියන්

සම්පාදක

පූජ්‍ය නාචෙලගම අමිතදස්සන හිමි

පළමු මුද්‍රණය ශ්‍රී.බු.ව. 2555 ව්‍ය.ව. 2011
දෙවන මුද්‍රණය ශ්‍රී.බු.ව. 2559 ව්‍ය.ව. 2015

මුද්‍රණය දිමුතු මුද්‍රණාලය
103/A, නුවර පාර, යක්කල,
දුර: 033-2239662, 077-8829705
dimuthupub@yahoo.com
www.dhammadanabooks.com

පෙරවදන

“බුහමාති මාතා පිතරො
පුබ්බාවරියාති වුවචරෙ
ආහුණෙය්‍යාව පුත්තානං
පජාය අනුකම්පකා 'ති”

“ මවුපියෝ දරුවන්ගේ බ්‍රහ්මයෝ ය. එසේම ඔවුන් මුල් ගුරුවරයෝ ය. දරුවන් විසින් දුර සිට ගෙනෙන ලද දේකින් පුද සැලකිලි ලැබීමට සුදුස්සෝ ය. මේ කරුණු නිසා දුරු ප්‍රජාවේ අනුකම්පාව ලැබීමට දෙමාව්පියෝ සුදුස්සෝය ”
යන්න ගාථාවේ අදහස යි.

මවක් තම ගැබ්නි අවදියේදී ඒ කුසේ සිටින දරුවා ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය ආහාරපාන ලබා දී කුසේ සිටින දරුවා පෝෂණය කිරීමට දරන්නේ අප්‍රමාණ වෙහෙසකි. උනන්දුවකි. දරුවකු උපන් කළ මවකගේ සිරුරේ රතු ලේ සුදු පාටට හැරී තම දරුවාට දෙන්නේ අපරිමිත කරුණාවකිනි “ගෙදර බුදුන් අම්මා” යන අනුවර්ත නාමයෙන් පිදුම් ලබන්නේ ද දරුවන්ට දක්වන මෙෙත්‍රී, කරුණා ආදී ගුණ ධර්ම නිසා ය.

ලක්දිව රජකළ අටවන අග්බෝ අජතුමා මාතෘ උපස්ථානය කළ උතුම් රජ කෙනෙකි.

රජකමට වඩා මාපිය ගරුත්වය උතුම් කොට සැලකූ මෙතුමා දවසට තෙවරක් මවට වැද නමස්කාර කරයි. සිංහාසනාරූඪ වන හැම විටම මවගේ පා වැද ආශිර්වාදය ලබා ගනී. තම මව නඟවා දිය රෙද්ද මිරිකූ වතුරින් ඔවුන්න සෝදා අභිෂේකයට පත් වී ඇත.

අප මහ බෝසතානන් වහන්සේ මනුස්ස ජාතිවල පමණක් නොව තිරිසන් ගත ජාති වලදී පවා මාපිය උපස්ථානය කර ඇත.

මහ බෝසතානන් වහන්සේට බුදු බවට පත් වීමට මුලින්ම සිත පහල වූයේ ද තම මෑණියන් වහන්සේ නිසයි. මහ බෝසතානන් වහන්සේ දින හතක් පුරාවට තම මෑණියන් ද කරපින්නාගෙන මහ මුහුද පිනා එතෙරව වැල්ලේ ක්ලාන්තව සිටියදී එම මෑණියන් විත් හිස අතගාමින් මහත් දරු සෙනහසින් කරුණාබර හදපත්ලෙන් කීවේ. “ නුඹේ ජීවිතය ගැනවත් නොසිතා මගේ ජීවිතය බේරා දුන් බුදු පුතේ, සියළු සතුන්ට පිහිට වන්නට මතු යම් දිනයක නුඹට ලොවිතුරා බුද්ධත්වයම ලැබේවා ! යන්නයි එදා ඒ අම්මා ආශිර්වාද කළා එතනින් ඇරඹූ පාරමී ගමන අනන්ත එදා ඒ අම්මා ආශිර්වාද කළා. එතැනින් ඇරඹූ පාරමී ගමන අනන්ත අපරිමාන ලෙස මවුවරුන්ට පියවරුන්ට සැලකුවා. සාම ජාතකය ආදී ජාතක ද ධවල හස්තී රාජයෙක් ව ඉපිද ඇතුන් 84000 කට නායකයෙක්ව සිටියදී තම

පිදුම

ශ්‍රී කලාභි යෝග්‍යම සංස්ථාවේ අධ්‍යාපන කමිටියානාචාර්යා අග්ග මහා පණ්ඩිත අති පූජනීය නා උයනේ අරියධම්මාභිධාන මහෝපාධ්‍යායන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ නා උයන ආරණ්‍ය සේනාසනයේ මහා සංඝරත්නය වෙත මෙම ග්‍රන්ථය පුදමි.

පුණ්‍යානුමෝදනාව

තිරිඟුනෙක නිබ්බුතෙ වාපෙ - සමෙ විතෙක සමං ඵලං
වෙතො පසාද හෙතුහි - සත්තා ගච්ඡන්ති සුගතිං ති

“ තථාගතයන් වහන්සේ වැඩසිටි කල්හි ද පිරිණි වූ කල්හි ද සමානව වෙනනාව පවත්වයි නම් ඒවා සමාන විපාක ලැබේ. මෙසේ පහන් වූ සිත් පවත්වන සත්වයන් මරණින් මතු සුගතියේ උපදී යන්න මෙම ගාථාවේ සරල අදහසයි.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේදී තථාගතයන් වහන්සේගේ රූප ශෝභාව හෝ ඒ ගුණ අරමුණ වශයෙන් ගෙන යම් පූජාවක් ජීවමානව සිටියදී කරන කල්හි එහි විපාක අප්‍රමාදීව ලැබේ. තථාගතයන් වහන්සේ පිරිනි වී ගිය කල්හි ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සද්ධර්මය බුදුවරයකු හා සමානව අපට ධර්ම මාර්ගය පෙන්වා දෙයි. අපි ඒ බණ අසා, කියවා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගුණ සිතින් සිතා ගන්නෙමු.

මේ ආකාරයට ධර්ම රත්නයේ ගුණ සංඝ රත්නයේ ගුණ සංඝ රත්නයේ ගුණ අපි සිතින් අවබෝධ කර ගන්නෙමු. ඒ තුළින් අපගේ පින් සිත සකස් කර ගැනීමට ධර්මය පිහිටක් කර ගනිමු.

විශේෂයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මහ බෝසතානන් වහන්සේ කළ බුදු බව පතාගෙන කරන ලද කැප කිරීම් අප්‍රමාණය. තමන්ට නිවන් දැකීමට හැකිව තිබියදී නිවන් නොදැක ලෝක සත්වයා හොඳ නරක නොදැන මුලා වී දුක් විඳිනු දැක. ඒ සත්වයන්ගේ සංසාර ගමන යහපත් කරවීමට හා කෙළවර නිවන් අවබෝධ කරවීමට තමන්ගේ බාහිර වස්තු, ශරීර අවයව හා ජීවිතයද පරිත්‍යාග කළහ. එහිදී ඉවසීම, මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා ආදී ගුණ ධර්ම ද ප්‍රාණඝාතයෙන් වෙන් වීම ආදී පංච සීලයද ආජීව අෂ්ඨමක සීලයද වශයෙන් කය වචනය සංවර කිරීම ද අනන්ත සංසාරයේ හුරු කළහ.

නු දැක. ඒ සත්වයන්ගේ සංසාර ගමන යහපත් කරවීමට හා කෙළවර නිවන් අවබෝධ කරවීමට තමන්ගේ බාහිර වස්තු, ශරීර අවයව හා ජීවිතයද පරිත්‍යාග කළහ. එහිදී ඉවසීම, මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා ආදී ගුණ ධර්ම ද ප්‍රාණඝාතයෙන් වෙන් වීම ආදී පංච සීලයද ආජීව අෂ්ඨමක සීලයද වශයෙන් කය වචනය සංවර කිරීම ද අනන්ත සංසාරයේ හුරු කළහ.

මෙසේ බුදු වීමට අවශ්‍ය ශක්තිය ගොඩ නැගුවේය. එම ශක්තිය දියුණු කිරීමේ ප්‍රතිඵලය ලොචතුරා සම්මා සම්බුද්ධත්වයයි. බුදුවරයකුගේ ගුණ අනන්තයි. ඒ අනන්ත බුදු ගුණ පිළිබඳව අවබෝධය ඇත්තේ තවත් බුදු කෙනෙකුටම පමණි.

ධර්ම රත්නයේ ගුණද අනන්තයි. මහා සංඝරත්නයේ ගුණද

අනන්තයි. 2015 පොසොන් මස අමාවක දින පවත්වන මෙම මහා ග්‍රන්ථ දානමය පිංකම තුළින් ජනිතවන අප්‍රමාණ පුණ්‍ය ශක්තිය කල්ප ගණන් සැප විපාක ලැබීම පිණිස ද හේතු වේ.

මෙම සත් ක්‍රියාවෙන් ජනිතවන පුණ්‍ය ශක්තිය වර්තමානව ක්‍රමවත් ශාසනික වැඩ පිළිවෙළක් ආරම්භ කොට වදාල අති පූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත මාතර ශ්‍රී ඥාණාරාම මහෝපාධ්‍යායන් වහන්සේටත් අති පූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුවේ ශ්‍රී ජනවංශාභිධාන ස්වාමීන් වහන්සේටත් වර්තමානයේ මවකු පියකු මෙන් අපට අවවාද අනුශාසනා ලබා දෙමින් අපට යහමග කියාදෙන අති පූජ්‍ය නා උයනේ අරිය ධම්ම ස්වාමීන් වහන්සේටත් ලොචතුරා බුද්ධත්වය පිණිසම හේතු වේවා යයි ගුරු බැතියෙන් ආශිර්වාද කරමු.

එලෙසම මෙම පොත සම්පාදනය කළ බ්‍රහ්මචර ආරණ්‍ය සේනාසනයේ දැනට වැඩ සිටින පූජ්‍ය නාවෙලගම අමිත දස්සන ස්වාමීන් වහන්සේටත් මෙම පොත මුද්‍රණයට මුලිකත්වය දෙන අසංක ජයමාල් ඇතුළු පිරිසටත් ඔවුන්ගේ පවුල්වල සැමටත් මීට සහ සම්බන්ධ වන සියළු දෙනාටත් මෙම පොතෙහි මුද්‍රණ කටයුතු කරන දිමුතු මුද්‍රණාලයේ අධිපති බණ්ඩාර මහතා ඇතුළු එම කාර්ය මණ්ඩලයටත් නිදුක් නිරෝගී සුව දීර්ඝායුෂ කෙළවර සසර දුක් අවසන් කර ගැනීම පිණිසම මෙම පුණ්‍ය ශක්තිය හේතු වේවා යයි පිං අනුමෝදන් කරමු.

මීට,
මෛත්‍රී සිතින්,
පූජ්‍ය දොඩම්ගස්ලන්දේ ධම්ම රතන හිමි.

නමෝ මාතෘපිතු ගුණං සමබ්බජ්ඣිතස්ස ස්වාඤ්ඤාතස්ස ///

මව්පිය ගුණය සර්වප්‍රකාරයෙන් අවබෝධ කළා වූ ද, ලෝ වැසියන්ට මනාකොට දේශනා කළා වූ ද, සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ ගෞරවාදර නමස්කාරය වේවා!

ඒකානං භික්ඛවෙ න සුසාතිකාරං වදාමි. මාතෘච්ච පිතුච්ච. එකෙන භික්ඛවෙ අංසෙන මාතරං පරිහරෙය්‍ය. එකෙන අංසෙන පිතරං පරිහරෙය්‍ය. වසසසතායුකො වසසසතජීවි. සොවනෙසං උච්ඡාදන පරිමඤ්ඤා නභාපන සමබ්බතෙන. තෙපි තථෙ ව මුත්ත කරිසං වජෙය්‍යං නතොව භික්ඛවෙ මාතෘපිතුනං කතංවා හොති පතිකතං වා.

ඉමිසසා ච භික්ඛවෙ මහාපඨවියා පනුතසන්නරතාය මාතෘපිතරො ඉසසරාධිපච්චෙ රජෙජ්ජ පතිට්ඨාපෙය්‍ය. නත්ථෙව භික්ඛවෙ මාතෘපිතුනං කතංවා හොති පතිකතං වා. තං කිසස හෙතු: බහුකාරා භික්ඛවෙ මාතෘපිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා. ඉමසස ලොකසස දසෙසකාරො.

(අංගුත්තර නිකාය දුක නිපාත ඤාණික වර්ගය)

සත්පුරුෂ පින්වතුනි, අමාමැණි සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් දෙමාපියන් ගේ මහා ගුණ ස්කන්ධය අවබෝධ කරගත් අන් කිසිවෙක් ලොව නැත්තේ ම ය. තථාගතයන් වහන්සේ තරම් දෙමාපිය උපස්ථාන කළ කෙනෙකු ද ලොව නැත්තේ ය. එමෙන් ම දෙමාපියන් ගේ උතුම් ආශිර්වාදයන් ලබා ලොව උත්තරීතර සැපයන්ට පත් වූ අන් අයෙකුදු නැත්තේ ය. එනිසා එම සාර්ථක ගමන් මගක් (පිළිවෙතක්) අනුගමනය කොට ලොව ජයගත් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුකරණය කිරීම, අනුගමනය කිරීම, අපට ද සාර්ථක වූ, සුවදායක වූ ජීවිත පෙළක් ලබන්නට හැකි වන්නේ ම ය.

පටුන

පිටු අංක

1. මව් පිය ගුණය 11
2. මව් පියන්ට උපස්ථාන කළ යුතු ක්‍රමය 27
3. දෙගුරුන්ට නොසළකන දරුවන්ට 40
4. අම්මට බැන්න දුවක් 42
5. නිවසේ බුදුවරුන්ට උපස්ථාන දක්වන දරුවන් ලබන අනුසස් 46
6. පියාගේ ඔවදන පිළිගත් පුතෙක් රජ වූ වගයි 49
7. පැවදි කළ දරුවන්ගෙන් සැබෑ පිහිට 65
8. පසු වදන 70

පින්වත, අනන්ත ගුණ ඇති, අප්‍රමාණ ගුණ ඇති, ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ ම 'මාතෘපිතු ගුණො අනන්තො' මව්පිය ගුණය ද අනන්තයැ යි දේශනා කොට තිබෙනවා. අපිට දකින්න තබා සිතා ගන්නටවත් නො හැකි ගුණ ස්කන්ධයක් දෙමාපියන් සතුව ඇති බව මේ දේශනා පාඨය ගැඹුරෙන් කල්පනා කළ විට තේරුම් කර ගත හැකි නො වෙද? දරුවෙකු විසින් තම මව හා පියා අවුරුදු සියයක් තමාගේ උරහිස් දෙකෙහි තබාගෙන බිමට නො බස්වා ම සියලු උපස්ථාන කළ ද දෙමාපියන්ට ණය ගෙවා හමාර කළ නො හැක. දෙමාපියන්ට උතුම් සක්විති රාජ්‍ය සම්පත්තින් පිරිනැමුවත් එලෙස ය. මේ බව ඉහතින් මාතෘකා කළ අංගුත්තර නිකායේ දූක නිපාතයට අයත් සුප්පතිකාර සූත්‍රයෙන් පැහැදිලි වෙනවා. ඒ ගැන දෙවනු ව විග්‍රහ කර ගනිමු. ඊට පෙරාතුව දෙමාපියන් එතරම් ගෞරවනීයත්වයට, පූජනීයත්වයට පත්වීමට ඔවුන් සතු මහා ගුණ සාගරය අතරින් ගුණ බිඳකට අපේ අවධානය යොමු කරමු. ඒ තුළින් දෙමාපියන්ට සැළකීමට දරුවන් වන අපට අපේ සිත් නමා ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

මව් පිය ගුණය

දෙමාපියන්ගේ ගුණස්කන්ධය දේශනා කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ වටිනා විග්‍රහයක් අංගුත්තර නිකායේ තික නිපාතයේ දේවදූත වර්ගයේ වූ සබ්බමක සූත්‍රයේ දී දේශනා කොට තිබෙනවා. එය දේශනා කිරීමට හේතු වුනෙන් බුද්ධ කාලයේ සිවුරේ හිඳම මව්පිය උපස්ථානය කරපු ගුණවත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් මුල් කරගෙනයි.

සැවැත් නුවර දහ අට කෝටියක් නිධන්ගත ධනය ඇති සිටු පවුලක් වාසය කළා. ඔවුන්ට එක ම දරුවයි හිටියේ. හැමගේ ම ස්තේනය ලබමින් සුකුමාල ව, සැප සේ හැඳෙන මේ සිටු කුමරු දිනක් සන්ධ්‍යාවේ දෙවරම් විහාරයට සුදු වතින් සැරසිගෙන තෙල්, මල්, ගිලන්පස ආදිය අත් ඇතිව බණ අසන්න යන උවසු උවැසියන් දැක, තමා ද ඒ පිරිස්වලට එකතු ව විහාරයට ගොස් ගෙන ගිය දෑ සගරුවනට හා බුදුරජාණන් වහන්සේට ගෞරවයෙන් පූජා කොට පිරිස් කෙළවරට වී සැදැහැ සිතින් ධර්මශ්‍රවණය කළේ ය. පැමිණි පිරිස ගේ සිත් දෙස බල බලා මහා කාරුණික බුදුරජාණන් වහන්සේ සැමට සරිලන ධර්ම කරුණු දේශනා කළා. එහි දී ගිහි සැපතේ ඇති අසාර නිස්සාර බවත් අනගාරික පැවිදි සැපයේ ඇති සාරවත් බව හා සංසාර සයුරේ ඇති බියකරු බවත් අවබෝධ කර ගැනීමට මේ රූපවත්, ධනවත්, සංසාරික පින් ඇති හද යොවන වියේ පසු වූ ඥානවන්ත තරුණ සිටු පුතාට හැකි වුණා. දෙසුම හමාර වී පිරිස නැගිට ගියාට පසු සම්බුදු සිරිපා ළඟ දෙදණ බිම තබා දැඟිලි බැඳ ගෙන තමාට අනගාරික සාසනයේ බුදු සව්වෙක් වෙන්න ඕන බව, වැඳ නමස්කාරයෙන් කියා සිටියා. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ, "ගෘහපති පුත්‍රය, දෙමාපියන්ගෙන් අවසරය නො ලත් කුල දරුවන්

තථාගතයන් වහන්සේලා පැවිදි නො කරන නිසා, දෙමාපියන්ගෙන් අනුමැතිය ලබාගෙන පැමිණෙන්න” කියලා දේශනා කළා.

මීට කලින් කවදාවත් නො ලබපු සතුටකින් පිරී ගිය සිටු කුමරු නිරාමිස වූ සිනා රැල්ලකින් මුහුණ සරසාගෙන දෙමාපියන් ළඟට ගොස්, ඔවුන් ගේ පා වන්දනා කොට, කරුණු කියා, පැවිදිවීමට අවසර ඉල්ලී ය. මේ සිටු ගෙදරට ඉන්න එක ම දරුවා නිසා කොහොමවත් ඊට අවසරයක් නො ලැබිණ. “කැමති විදියට දානාදී පින් දහම් කරගෙන ගිහි ගෙදර වෙසෙන්න. ප්‍රවේණිය රකින්න. වස්තුව රැක බලාගන්න” කියලයි ඒ අය පුතා පුතා පැවසුවේ. එහෙත් තුන් ලෝකාග්‍ර අමා මැණියන් වහන්සේ වෙතින් අහපු බණ පදවලින් ලැබූ අවබෝධයට බොරු කරන්න දෙමාපියන්ට බැරි වුණා. සිටු සැප තබා මේ මහ පොළොවට ම අධිපති වූ සක්විති රජ සැප ලැබුවත් කාමයන්ගෙන් තෘප්තියක් ලබන්න බැරි බව දෙමාපියන්ට පැහැදිලි කර දුන්නා. දරු තෘෂ්ණාවෙන් මුසපත් වෙලා, දේපොළ විනාශයට බියෙන්, සසර ගැන අවබෝධයක් නැතිව ඉන්න ඒ දෙපළට ඒ කිසි වචනයකුදු ප්‍රයෝජනවත් නො වීය. මෙහි දී සිටු දරුවා මොන ක්‍රමයෙන් හෝ තමා ගේ බලාපොරොත්තුව සම්පූර්ණ කරගන්නා අදහසින් ගිහි ජීවිතය කෙරෙහි ඇති වූ කලකිරීම නිසා, “මැරිලා ගියත් මම ගිහි ගෙදර වාසය කරන්නේ ම නැහැ” කියලා ආහාර වර්ජනය කළා. දවස දෙක ගෙවෙනවා. අම්ම යි, තාත්ත යි, පුතා තුරුළු කරන් අඩ අඩා කරුණු කීවා. මේ විදියට දවස් හතක් ම ගත වුණා. කැමක් බීමක් නැතිව බීම දිගා වෙලා ඉන්න එකම පුතා මේ විදියට ගියොත් අද හෙට ම මැරිලා යනවා. පැවිදිවෙලා හිටියොත් දැක ගන්න හෝ ලැබේවි, කියලා, යහළුවන්ගෙන් ලැබුණු උපදෙස්වලට අනුව අකමැත්තෙන් නමුත් පැවිදි වෙන්න අවසර දුන්නේ, පැවිද්දේ ඇති දුෂ්කර බව වටහාගෙන ටික දිනකින් නැවත පැමිණෙයි කියන බලාපොරොත්තුවෙන්. දින හතක් නිරාහාර ව සිටි මේ කුමරා මලාණික වූ, සුදුමැලි වූ, අප්‍රාණික වූ තම කයට යළි ආහාර පාන ලබා දී, කය ප්‍රකෘතියට පත් කරගෙන ටික දිනෙකින් සසර දුකෙන් එතෙර වෙන්න දෙමාපියන්ට ද වන්දනා කොට, ඔවුන් හඬද්දී ම බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් පැවිද්ද ඉල්ලා සිටියා. පිණ්ඩපාතික භික්ෂුවක් ලවා සිටු කුමරුට සසුන් පැවිද්ද ලබා දුන්නා. අවබෝධයෙන් සසර පිනකට පැවිදි වූ මේ නවක තරුණ ස්වාමීන් වහන්සේ ගුරු ආචාර්යයන් වහන්සේලා ගේ සිත් දිනාගෙන නො බෝ කලකින් ම ගරු උපසම්පදාවටත් පත් වුණා. වසර පහක් තුළ විනය

ධර්මයන් හදාරා උපාධියාන් වහන්සේගෙන් කර්මස්ථානත් ලබාගෙන, භාවනා කිරීමට සැවැත් නුවරින් යොදුන් එකසිය විස්සක් ඇත පිටිසර, ආරණ්‍ය සේනාසනයකට ගොස් බවුන් වඩන්නට වූයේ අප්‍රමාණ පැවිදි සුවයක් විඳිමිනි. දවස, හමාර, අවුරුද්ද, දෙක ගෙවිලා වසර දොළහක් සම්පූර්ණ විය.

මේ කාලය අතර තුළ උන්වහන්සේගේ දෙමාපියන්ගේ ජීවිත තුළ ද විශාල වෙනසක් පරිහානියක් සිද්ධ වෙනවා. කල්යාණ ම ඒ සිටු දෙමව්පියන්ගේ කෙත් වතු බලාගෙන පරිපාලනය කිරීමට කෙනෙක් නැති නිසා ඒ ඒ අය ම ඒ ඉඩකඩම් පවරා ගත්තා. දාස දාසීන් සිටු මැදුරේ තිබූ වටිනා බඩු බාහිරාදිය ද රන් කහවනු ද පැහැර ගෙන ගියා. ජීවත් වෙන්න ක්‍රමයක් නැතිව අබල දුබල වී තිබුණ සිටු මැදුර ද විකුණා ඒ මුදලින් මේ මහළු සිටු යුවල කල් ඇරියා. පසු කාලේ දී ඉන්න හිටින්න තැනක් නැතිව, කන්න බොන්න දෙයක් නැතිව, රජවරු වගේ හිටපු මේ දෙන්නා බොහෝ අසරණ වුණා. අනුන්ගේ අගු පිල්වල, අම්බලම්වල, ගස්වැල් යට, වීථිවල, දවස ගෙවුනේ වැරහැලි ඇඳගෙන, කවුරු හෝ දන් දුන් දෙයකින් කුස වියන පුරවාගෙන, කාගෙන්වත් හවිහරණක් නො ලබා සැරයැටියේ පිහිට ඇතිවයි. යන්නේ හීතලට පින්නට වෙවිලමින්, අව්වට පිවිවෙමින්, අතීතය සිහිනයක් කරගෙන මතක පොත දිග හැර බලනවිට අඩවන් නෙත් දෙකින් බේරෙන කඳුළු බිබි දවස ගෙවන්න සිද්ධ වුණා.

මෙන්න මේ කාලේ දී සැවැත් නුවර ඉඳලා ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් අර තරුණ ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩ ඉන්න ආරණ්‍ය සේනාසනයට වඩිනවා. උන්වහන්සේට කළ යුතු ආගන්තුක වත් පිළිවෙත් සියල්ල කොට වන්දනා කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන, අසු මහ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා ගැන, සැවැත් නුවර ගැන තොරතුරු ඇසුවා. තථාගතයන් වහන්සේ ත්, අසු මහ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාත් සුවෙන් ධර්ම දේශනා කරමින් ලෝකාර්ථයන් සලසමින් වෙසෙන බවත්, සැවැත් නුවර එවකට තොරතුරුත් ආගන්තුක භික්ෂුව ප්‍රකාශ කළා. අනතුරුව දෙමාපියන්

ගැන දැනගන්නා අදහසින් “ස්වාමීනි, සැවැත් නුවර අසවල් නගර වීදියේ අසවල් තැන මේ වගේ සිටු පවුලක් විසුවා. ඔවුන් ගැන දන්නවා ද? ඔවුන් ගේ තොරතුරු කොහොම ද?” කියලා විමසුවා. ආගන්තුක භික්ෂුව කියනවා, “ඇවැත්නි, මම ඒ සිටු පවුල ගැන දන්නවා. ඇත්තට ම කියනවා නම් ඒ අය ඉස්සර සිටුවරු නොවෙයි, රජවරු. ඒත් දැන් ඒ අය කොටින් ම යාවකයිනි. ඒ දෙන්නට එකම පුතයි හිටියේ. ඔහු දෙමාපියන්ගේ අකමැත්තෙන් ම මහණ වුණා. උන්වහන්සේ දැන් කොහෙද කියලා මම දන්නේ නැහැ. දැන් ඒ දෙන්නා හොඳටම අසරණයි. තිබුණ දේපළ ඒ ඒ මිනිසුන් ම ගත්තා. ගොඩක් හොර සතුරන් පැහැර ගත්තා. දාස දාසයින් ද වංචා කරලා හුඟක් දේවල් පැහැර ගත්තා. අන්තිමේට ම පිරිහිලා මාළිගාවක් චිකුණන්න සිද්ධ වුණා. ඒ මුදලක් ඉවර වෙලා දැන් වැරහැලි ඇඳගෙන ගෙයක් ගානේ යමින් තැන් තැන්වල මහා දුක්ඛිත ජීවිතයක් තමයි ගෙවන්නේ” කියලා අර භික්ෂුව මේ කියන්නේ අදාළ වූ පුත්‍ර හිමි නමටමයි කියලා නො දැන ම සියලු විස්තරය නො සඟවා ම ප්‍රකාශ කළා. ඒ කථාව අසාගෙන සිටි තරුණ භික්ෂුවට ඒ වෙලාවේ තම දෙමාපියන්ට තමා නිසා ඇතිවෙලා තියෙන ව්‍යසනය ඇසෙන විට මහ දුකක් ඇති වුණා. දෙමාපියන්ට ආදරයක් සෙනෙහසක් නැතිව පැවිදි වුණා නො වෙයි, ඔවුන්ගෙන් තමාට සෙනෙහසක් නැති කමට මහණ වුණා ද නො වෙයි. උන් වහන්සේට ඒ අතීතයත් දැන් තත්වයත් ඇසෙන විට හිතෙන විට මහ වේදනාවක් දැණුනා. මග ඵල නො ලැබුවත්, මවු පිය ගුණ අඳුනන හොඳ හිතක් ඇති පුහුදුන් භික්ෂුවක් දැසට පිරුණු උණු කඳුලු ඇසේ ම රඳවාගන්න දැරූ උත්සාහය නිරර්ථක වුණා. මහා ව්‍යසනයකින් හඬන බොළඳ නො දරුවෙකු වගේ ඉකි ගහමින් තරුණ භික්ෂුව හඬා වැළපුනා. මේ තමා ඉදිරියේ ඉකි බිඳ බිඳ හඬන භික්ෂුව ඒ සිටු දෙමහල්ලන්ගේ පුත්‍රයාණන් බව තේරුම් ගන්නට අර ස්වාමීන් වහන්සේට ද හැකි වුණා. හිත හැදුවා. එවිට අර තරුණ ස්වාමීන් වහන්සේ හිතනවා, “මම පැවිදි වෙලා අවුරුදු දොළහක් වෙනවා. ධූතාංගාදිය රකිමින් වනගතවෙලා භාවනා කළත් මටත් විශේෂයක් ලබන්නත් බැරිවුණා. මං නිසා මගෙ අම්මයි අප්පච්චියි දැන් අසරණ වෙලා. දැන් මම ගිහිවෙලා මගේ දෙමාපියෝ රැක බලාගෙන ඉඳලා පසු කාලෙක පැවිදි වෙනවා” කියලා හිතුවා. පසුව අර ආරණ්‍ය සේනාසනය ආගන්තුක හිමියන්ට පවරලා

පසුදා ම කැලැවෙන් පිට වුණා.

සැවැත් නුවරට පැමිණ නගරයටත් දෙවරම් විහාරයටත් යන දෙ මං සන්ධියේ සිට කල්පනා කරනවා “මම පළමුව දෙමාපියන් බැහැ දකින්න යනවා ද? නැතිනම් බුදු හිමියන් වැඳ පුදාගන්නවා ද?” කියා. උන්වහන්සේ හිතනවා මට ඉදිරියට දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කරන්න ගියාම බුදුන් දකින්න, බණ අහන්න වෙලාවක් ලැබෙන්නේ ම නැහැ.ඒ නිසා විහාරයට ගිහින් අන්තිම වතාවට බුදු සිවුරේ සිටම අර්භත් ධජය පොරවාගෙන ම බුද්ධ පුත්‍රයෙක් හැටියට සම්බුදු සිරිපා වන්දනා කරලා සම්බුදු බණ පදයකින් සවන් පත් ද සනහා ගන්නවා’ කියලා විහාරයට වැඩියා.

එදා අළුයම් කාලයේ දොළොස් කෝටි ලක්ෂ වාරයක් මහා කරුණා සම්පත්තියට සම වැදිලා ලෝකය දෙස බලා වදාරණ සම්බුදු පියාණන් වහන්සේට පෙනී ගියේ දෙමාපියන් කෙරෙහි ලතෙන් වුණු දුක්ඛර හිතක් ඇති මේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ යි. මෙදින සැඳෑ යාමයේ රැස් වූ පිරිසට බුදුරජාණන් වහන්සේ මාතු පෝසක සූත්‍රය හෙවත් සබ්බමක සූතයෙන් මව්පිය ගුණ දේශනා කරන්නට වුණා.ඒ දේශනා කළ කරුණු අතරට දෙමාපියෝ; බ්‍රහ්මය - පුබ්බාවරිය - ආහුණ්‍යයා - පජානුකම්පක ආදී වූ සම්මානනීය ගුණ නාමයන්ගෙන් මව්පියන් වර්ණනාවට ලක් කළා.

බ්‍රහ්මාති හික්කවෙ මාතුපිතුන්නං එතං අධිවචනං; මහණෙනි, බ්‍රහ්ම කියන්නේ මව්පියන්ට කියූ නමකි.

“අපි බලමු ඇයි මේ දෙමාපියන්ට ‘බ්‍රහ්ම’ කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ කියලා.”

අප අහලා තියෙනවානේ බ්‍රහ්මයෝ කියන්නේ “බ්‍රහ්ම පාරිසප්ප - බ්‍රහ්ම පුරෝහිතය - මහා බ්‍රහ්මය ආදී වූ රූපාවචර බ්‍රහ්ම ලෝක දහසයෙන් ආකාසානඤ්චායතන ආදී වූ අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝක හතරෙන් වාසය කරන බ්‍රහ්මරාජවරුන්ට කියන නමක් ය” කියලා. බ්‍රහ්ම යනු; ශ්‍රේෂ්ඨ, උතුම් කියන තේරුමයි. මේ බ්‍රහ්මරාජවරු එවැනි ශ්‍රේෂ්ඨ විහරණයකින් තමා වාසය කරන්නේ. මොනවද ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ විහරණ? මෙත්තා - කරුණා -මුදිතා - උපේක්කා යන මේවාට කියන සමූහ පොදු නාමය තමයි සතර

බුන්ම විහාර ධර්ම (සිව් බඹ විහරණ) මේ මෙන්ම කරුණා ආදී ශ්‍රේෂ්ඨ සංකල්පනා ලෝකවාසීන් අරමුණු කරගෙන බුන්මයන් තුළ පහළ කරගෙන වාසය කරනවා. ඒ නිසා ඔවුන්ව බුන්මයෝ කියා හඳුන්වනවා. එලෙසින් ම දෙමාපියන් ද තම දරුවන් කෙරෙහි මෙන් කරුණා ආදී ගුණ පතුරුවා වෙසෙන නිසයි සම්බුදු පියාණෝ දෙමාපියන් ද 'බුන්ම' කියන සම්මානනීය ගරු නාමයෙන් හඳුන්වා වදාළේ. 'මනුස්සයා' මහා බුන්මයා විසින් මැව්වා කියන මතයෙන් යුතු බුන්මණ ආගමෙහි වූ මිථ්‍යා දෘෂ්ඨි ඡේදනයට වක්‍රාකාරයෙන් කරනු ලැබූ විග්‍රහයක් හැටියටත් මෙතැන ගැඹුරින් බැලූ විට දකින්නක් පුළුවනි. "මනුස්සයා, සත්ත්වයා මැව්වේ මහා බුන්මයා නොව, දෙමාපියන් නිසයි සත්ත්වයා ඉපදුනේ" යන විග්‍රහය ඉස්මතු කෙරෙනවා. මේ නිසා ද දෙමාපියන් ව 'බුන්ම' කියා හඳුන්වනවා.

අපි දැන් බලමු කොහොමද දෙමාපියන්ගේ සිත් තුළ දරුවන් කෙරෙහි මේ මෙමිත්‍රිය, කරුණා ආදී බුන්ම විහාර ගුණ පිහිටන්නේ කියා.

දරුවෙකු ප්‍රථමයෙන් මව්කුස තුළ පිළිසිඳ ගත් බව දැනගත් දිනයේ පටන් ම මව දරු ගැබ ආරක්‍ෂා කර ගැනීමට නො කරන දෙයක් නැහැ. කෑම, බීම, ගමන බීමන, ඉඳුම් හිටුම්, සිතන පතන දෙයින් පවා විශාල ප්‍රවේශමක් තියෙනවා. "අනේ මගේ දරු පැටවා අඟ පසඟ විකල්වයකින් තොරව කවදා නම් දකිම් දෝ" කියලා මවන් පියන් දෙන්නා ම දැගිලි ගනිමින් කල් අරිනවා. "අපි අපේ දරු පැටියා ලැබුණා ම මෙහෙම මෙහෙම කරමු"යි කියා නූපන් දරුවා පිළිබඳ සිහින බල බලා දෙමාපියෝ නොයෙක් ක්‍රමයෙන් සතුටු වෙනවා. මේ ආකාරයෙන් දරුවෙකු මවු කුසට ආ දිනේ පටන් දෙමාපියන් තුළ පහළ වෙන සානුකම්පිත සිතූම් පැතුම් හා ක්‍රියාදාමයන් සියල්ල මෙමිත්‍රී පූර්වාංගමවයි සිද්ධ කෙරෙන්නේ. මේ 'මෙන්තාව' දරුවන් කෙරෙහි පහළවන ආකාරයයි.

ඊළඟට දරුවා බිහිවෙලා සා පිපාස, දුකෙන්, සීතලෙන්, උණුසුමෙන්, මැසි, මදුරු, උකුණු. මකුණු පීඩාවෙන් හා කියා ගන්න බැරි යම් යම් අපහසුකම්වලින් දරුවා හඬන කළ ඒ ඒ අවස්ථාවලදී දරුවාට මේ දේ අවශ්‍යයි, මේ අපහසුව නිසයි දරුවා අඬන්නේ කියලා කල්පනා කරලා අදාළ පහසුව කුළුණට ලබා දෙනවා. දරුවන්ගේ හැඩිමට හේතු

සොයාගන්න බැරි වුණා ම ඒ අඬන දුකට අම්මක් අඬනවා, තාත්තක් අඬනවා. ඒ දරුවා කෙරෙහි කරුණාවෙන් සිද්ධ වෙන දෙයක්. කුඩා කාලයේ දරුවන් ගේ මල මුත්‍ර පිරිසිදු කරනවා. කැතක්, පිළිකුලක්, කරදරයක්, වදයක් කියා නො සිතා ඒ සියල්ල ම කරනවා. අරපරිස්සමෙන්, නාවමින්, ලේ කිරි කර පොවමින්, දැසට නින්දක් නැතිව, කුසට අහරක් නො ගෙන, කයට විවේකයක් නො ගෙන දරුවා වෙනුවෙන් ම මුළු දවස ම කැප කරලයි මව හා පියා කටයුතු කරන්නේ. මේ කරන සෑම ක්‍රියාවක් ම කරුණා චේතනාව පෙරදැරිවයි සිදු වෙන්නේ. මෙන්න මේ කාලයේ දී තමා දරුවා කෙරෙහි මා පියන්ගේ සිත් තුළ කරුණාව උපදින්නේ.

තුන්වන බුන්ම විහරණය මුදිතාවයි. එය දරුවන් කෙරෙහි බලපාන්නේ මේ ක්‍රමයටයි. මුදිතා භාවනාවේ අරමුණ සුඛිත (සැපවත්) සත්ත්වයෝ යි. දරුවන් ක්‍රමයෙන් දුච්ඡාදන ඇවිදින විට, ළඳ බොළඳ බස් තෙපළන විට, යම් යම් සිදුවීම් වලදී කිරි දත් පාමින් කොඳ හසලමින් සතුටුවන විට දී, ක්‍රීඩා තරග වලින් ජය ලබද්දී, අධ්‍යාපනික විභාගාදියෙන් සමත් වෙද්දී, නැටුම් ගැයුම් වැයුම් කට්ක රචනාදී තරග වලදී දක්වන හපන්කම් ආදී අවස්ථාවල දී දෙමාපියන්ගේ සිත් තුළ දරුවා කෙරෙහි මුදිතාවක් සතුටක් පහළ වෙනවා. දරුවන්ගේ දියුණුව තුළ, සැපය තුළ අම්මා තාත්තා තරම් සතුටු වෙන කෙනෙක් ලොව වෙන ඇත්තේ ම නැහැ. වෙන අය සතුටු වුනත් ඒ අය තුළ තමාගෙන් යමක් බලාපොරොත්තු වෙන සතුටක් ම යි. එහෙත් දෙමාපියෝ එවැනි ළාමක චේතනාවලින් තොර ව පිරිසිදු සිතින් දරුවන්ගේ සැපයේ දී සතුටු වන්නෝ ම වෙති. මේ අයුරින් දෙමාපියෝ මුදිතාව දරුවන්ට පතුරුවනවා.

අනතුරුව උපේක්‍ෂාව දරුවන් ක්‍රමයෙන් අධ්‍යාපන සුදුසුකම් ලබලා, ලොකු මහත් වෙලා, රැකී රක්‍ෂාදිය කරමින් ආවාහ විවාහාදියෙහි යොදවලා, ඉඩකඩම් ගෙවල් දොරවල් මිල මුදල් බෙදා දීලා ඒ අය තනි තනියෙන් ම කරදරයක් නැතිව ස්වෛරීව ජීවත් වෙන හැටි බලලා, "අනේ අපේ දරුවන් ස්වශක්තියෙන් දැන් ජීවත් වෙනවා" කියලා දෙමාපියන්ගේ සිත් තුළ මැදහත් බවක් ඇති වෙනවා. මේ උපේක්‍ෂාවයි. උපේක්‍ෂාව

යනු මධ්‍යස්ථව සිහිම යි. එවැනි සංකල්ප පහළ වෙන්නේ දරුවන් කාටවත් බරක් නැතිව තම උත්සාහයෙන් ම ජීවත් වෙන විටයි.

පින්වත, මේ අයුරින් මව්පියන් තුළ දරුවන් කෙරෙහි මෙන්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා යන සතර බ්‍රහ්ම විහරණ පහළ කරගෙන වාසය කරන නිසයි දෙමාපියන්ට 'බ්‍රහ්ම' කියලා සුගත තථාගත සම්බුදු පියාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ.

ඊළඟට, පුබ්බාවරියාති භික්ඛවෙ මාතාපිතුණං එතං අධිවචනං. මහණෙනි, පූර්ව ආචාර්ය යනු ද දෙමාපියන්ට වූ නමකි.

දෙමාපියන් දරුවන්ගේ මුල් ගුරුවරු ය. කුඩා කාලයේ අපව හැඩ ගස්වන්නේ ගෙදර සිට ම අපේ අම්මා තාත්තායි. කිසිවක් නො තේරෙන අපට පිළිවෙලිකට කන බොන හැටි, කථා කරන හැටි, අඳින පළඳින හැටි, යන එන හැටි පරමාදර සෙනෙහසකින් හිස අතගා දැමුණු මොළොක් කර්ණ රසායන බඳු මිහිරි සුරතල් වචනයෙන් අපව අමතමින් කියා දුන්නා. වරෙක තද රළු වදනින් ද, ගුටි පහරින් ද, අපව සුමගට යොමු කළා. විටෙක අපට එය බරක් කරදරයක් හැටියට සිතෙන්නට ද පුළුවනි. ඒත් ඒ අපේ නො තේරුම් කමය. එහි ඇති බරපතල කම නො දන්නා කමය. පස්සේ කාලෙක දෙමාපියන්ගේ ඒ ක්‍රියාකාරකම් නුවණින් කල්පනා කරන බලන විට මොන තරම් අප කෙරෙහි අනුකම්පාවකින් ද අපට නපුරක් වෙයි කියලා අපව ඒ ඒ දේවල් වලින් වලක්වා ගත්තේ කියලා තළතුනා වයසෙදි හිතෙනවා. පාසලකින්, උසස් අධ්‍යාපන ආයතනවලින් ශබ්ද ශාස්ත්‍ර හදාරන්න ප්‍රථමයෙන් ගෙදර සිට පුංචි කාලේ අපට සෑම දෙයක් ම ඉගැන්වුවේ අම්මා තාත්තායි. 'හය හතර තෝරලා දෙනවා' යනුවෙන් පැරණි ජන සමාජයේ වැඩිහිටියන් අතර කියමනක් තියෙනවා. හය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ වාතුර්මහාරාජිකය, තාවතිංසය, යාමය, තුසිතය, නිම්මණරතිය, පරනිම්මිත වසවත්තිය යන දිව්‍යලෝක හයයි. හතර යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ නිරය, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුර යන සතර අපායයි. "පච්චිකලොතින් අපායට යනවා ඒ නිසා පින් කරලා දිව්‍ය ලෝකයට යන්න" කියන අවවාදයට මග පෙන්වීමටයි පැරැන්නෝ 'හය හතර තෝරා දෙනවා' කියලා කියන්නේ. මේ අනුව දෙමාපියෝ දරුවාව කුඩා කාලේ ඉඳලාම නරක පච්චිකලවලින්

වලක්වාගෙන හොඳ පින් වැඩ කරන්න යොමු කරනවා. දැන් පුංචි එකතු කරලා බුදු පිළිමයක් ඉදිරියේ, බෝ සම්ඳුන් අභියස දී, වෛත්‍ය රාජයාණන් ඉදිරියේ වන්දනා කරන්න, පුංචි පුංචි ගාථා පද කියන්න අප හුරු කළේ මුලින් ම දෙමාපියන් ම යි. මේ නිසයි හැම මූලික අභ්‍යාසයක් ම දෙමාපියන්ගේ ගුරුහරුකම් ඇතිව ලබන නිසයි ඔවුනට පුබ්බාවරිය හෙවත් මුල් ගුරුවරු යනුවෙන් මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේ නම් කොට වදාළේ.

ආනුණෙයාති භික්ඛවෙ මාතාපිතුණං එතං අධිවචනං. මහණෙනි, 'ආනුණෙයා' යනු ද මව්පියන්ට වූ නමකි.

ආනුණෙයා යනු මහා සංඝරත්නය සතු ගුණයක්. එහි අදහස දුර සිට වුව ද, යමක් ගෙනැවිත් පිළිගැන්වීමට සුදුසු යි යන්නයි. සුපටිපන්නාදී ගුණයන්ගෙන් මහා සංඝරත්නය සමන්නාගත නිසා ඇත දුරක සිට නමුත් පා ගමනින් පැමිණ හෝ කරනු ලබන සිව්පස පූජාවනට උත්වහන්සේලා සුදුසු යි. එලෙසින් ම මව් දෙමව්පියෝ ද ඇත දුර බැහැර සිටි තම දරුවන් ගේ ආහාර පාන ඇඳුම් පැළඳුම් හා බෙහෙත් ඖෂධාදී දෑ ගෙනැවිත් පිරිනමා පහසුව සලසන්නට සුදුසු යි යන තේරුමෙන් දෙමාපියන්ට ද ආනුණෙයා කියලා ප්‍රකාශ කරනවා. පින්වත, බලන්න අපේ මව්පියන් මේ විදියට දරුවන් වන අපගේ ආහාර පානාදියෙන් දුර කතරක් ගෙවා ගොස් නමුත් පිදුම් ලබන්නට ඔවුන් සුදුසු වන්නේ නැතිද කියලා?

අප වෙනුවෙන් ඔවුන් නො වින්ද දුකක් නැහැ. අප මව්කුසට ආ දා පටන් අප රැකගන්න, ආශාව තිබුණත් සිසිල්, උණුසුම් හා අගුණ යයි සම්මත ආහාර පානවලින් බොහෝ ම ප්‍රවේසම් ව විසුවා. ඉක්මනට කරන ගමන් බිමන්වලින් වැළකුණා. පියාණනුත් මවගේ ඒ ක්‍රියාකාරකම් ගැන හොඳ අවදානයකින් කටයුතු කරන්නේ. යම් යම් නො සැලකිලි තැන්වලදී මවට ඒ ගැන සිහිපත් කර දෙමින් දරු ගැබ රැකගන්න මහ දායකත්වයක් සලසනවා. මවට පැවරී ඇති ගෙදර දොරේ වැඩ වලට සහය වෙමින් මවට විවේකය සලසලා දෙනවා. එසේ ම මව කැමති කැමති, ශරීරයට පෝෂණය දෙන, රස ගුණ සපිරි ආහාර පානාදිය ගෙනැවිත් මව සනසන්නේ දරුවා ද නිරුපද්‍රිතව හොඳින් පෝෂණය

කිරීමටයි. මෙවැනි හැම දෙයක් ම පියා කරන්නේ දරුවා කෙරෙහි ඇති අප්‍රමාණ මෛත්‍රිය නිසා ම යි. ඒ හැම දේකට ම වඩා ඔවුන් ඒ කාලවලට තිසරණ සමාදන් ව පන්සිල් ගෙන, බෝධි පූජා, බුද්ධ වන්දනා, දානාදී පින්කම් වගේම බණ පොත් කියවීම් ආදියෙන් හිත පිරිසිදු ව හා සැහැල්ලුවෙන් සතුටින් කුසල් අරමුණෙන් කියාගන්න උත්සාහවත් වෙනවා. දෙමාපියන් විශේෂයෙන් මෑණියන් සිතන සිතූම් පැතුම් දරුවාට ද සෘජුව ම බලපාන නිසා, දරු ගැබ මේරු කළ, මොන තරම් අපහසුවක් මෑණියන් විඳිනවා ද, පහසුවෙන් නිදාගැනීමක්වත්, කුස පුරවා අහරක්වත් නැතිව ඉඳලා නිතර ම වැඩිහිටියන්ගෙන්, වෛද්‍යවරුන්ගෙන් උපදෙස් ලබමින් වෙහෙසුනේ, රෝහල් ගානේ ලතවුනේ දරුවා රැකගන්න කියෙන උනන්දුවටයි. දරුවා බිහිවෙන්න දවස හමාර ළං වූ පසු හා බිහිවෙන වේලාවේ අම්මා විඳින මහ කටුක අම්හිරි වේදනාව තරම් දුකක් වෙන කිසිවෙක් ලෝකේ අම්මා හැරෙන්න විඳිනවා ද? පියා වුනත් ඒ වෙලාවට මවගේ හිත හදමින් මහ උණු වූ සිතින් තමා කල්යවන්නේ. “මවට හෝ දරුවාට අනතුරක් වේදෝ” යන බියෙන් අහසට අත් දිගු කර “මගේ දරු සිහිත්තා බේරා දෙන්න” කිය කියා යදින යාතිකා ඇසී නැති ද? පීතෘ සෙනෙහසට උපමා නැහැ. අම්මා කෙනෙක් දරුවෙකු හඬනවා දකින්න කැමති ප්‍රථම හා අවසාන වතාව නම් දරුවා උපදින අවස්ථාවයි. දරුවා ඉපදුනාට පසු ළපටියාගේ හඬන හඬ ඇසෙනකම් අම්මා හැම වේදනාවක් ම අමතක කරලා කන් යොමා අවධානයෙන් සිටිනවා. ඒ මොක ද? දරුවා නිරුපද්‍රිතව උපන්නා ද කියලා දැන ගැනීමට. හැඬීම ප්‍රමාද නම් “ඇයි තාම දරුවා හැඬුවේ නැත්තේ” කියලා වෛද්‍යවරුන්ගෙන් අසනවලු. ඒ වෙලාවෙන් පසු නැවත දරුවගේ හඬන හඬ අසන්න මව්පියන් කැමති නැහැ. දරුවගෙ මුහුණ කඳුලෙන් බොඳවෙන්න නොවෙයි පුත්සඳ වගේ මුහුණේ පිරුණු සිනහව දකින්නයි දෙමාපියෝ පතන්නේ, කැමති වන්නේ. දරුවා බිහිකරද්දී සමහර අම්මලා ශල්‍යකර්මාදී කටයුතුවලදී ප්‍රකාශ කරන්නේ “මට මොනවා වුනත් කමක් නැහැ මගේ දරු පැටිය බේරාගන්න” කියලයි. එහෙම ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් අප ගැන හිතපු දෙමාපියන්ට දුර ඉඳලා යමක් ගෙනැවිත් පිළිගත්වන්න සුදුසු නැතිද? උදේනී රජුගේ බිසවක් වූ වාසුලදත්තා

වැනි හොඳ අම්මලා තමාටත් දරුවටත් කියලා දෙවාරයක් බැගින් සිල් සමාදන්ව ආරක්‍ෂා කළා. පළමු සිල් සමාදානය තමාට ද දෙවෙනි සිල් සමාදානය දරුවා වෙනුවෙන් කියලයි, ඒ අය එහෙම කළේ. මේ විදියට දරුවා ගැබේ සිටින කාලේ සිටම සිල්වත් හොඳ ගුණ ගරුක හැදියාවක් ඇති දරුවෙක් වෙනවා දකින්න අම්මලා කටයුතු කළා. පෙරුම් පිරුවා. එහෙම හිත හිතා, පත පතා හැදූ අම්මලාගේ තාත්තලාගේ අදහස්වලට පටහැනි අකටයුතුකම් කරනවා නම්, දුස්සිලකම් සමාජය තුළ කරනවා නම් යම් දරුවෙක්, ඔහු මවට පියාට ද්‍රෝහිකම් කරන අභාග්‍යවත්තයක්මයි. තම ලේ කිරි උරා බීපු කටින් දරුවො ගිනිවතුර බොනවා දකින්න මව්පියෝ කැමති නැහැ.

උපන් පසු තම ශරීරයේ පැවැත්මට උපකාර වන ශරීරය පුරා දූවන රුධිරය කිරි බවට හරවා ළමැදෙහි තුරුළු කරගෙන කුළුඳුලාගේ කුසගිනි නිව්වේ කිසි ලෝභයක් නැතිව නිර්ලෝභී සානුකම්පිත වූ පරමාදරයකින්. ලෝකයෙහි අති දක්‍ෂ විද්‍යාඥයින් බිහිවෙලා මහ විශ්වකර්ම දෑ ලොවට හෙළි කරනවා. නොයෙක් පුදුම සහගත දේ සොයාගන්නවා. ඒත් තවමත් ලේ කිරිට හැරවීමට ඔවුන්ට හැකියාවක් ලැබී නැත. එම මහ පුදුම සහගත විශ්වකර්ම ක්‍රියාව අම්මා කෙනෙකුට මිස ලෝකයේ වෙන කිසිම කෙනෙකුට කළ නො හැක්කේම ය. දරුවාට මවගේ තිබෙන සෙනෙහස පෙන්නන්න කියෙන හොඳම සාක්ෂිය සුදු කිරි බින්දුවම යි. එබැවින් අවිවාදයෙන් ම ගෙදර බුදුන් අම්මා ආහුණෙයායි. (දුර සිට යමක් ගෙනැවිත් පුදන්න සුදුසුයි.)

දරුවා උපන් මුල් කාලයේ සීතල, උණුසුම හා ආහාර ඔරොත්තු නොදෙන නිසා ඉක්මනට නොයෙක් ලෙඩ රෝග වැළඳෙනවා. “මට මේ අපහසුවයි ඇත්තේ” කියලා කියාගන්න නො තේරෙන දරුවා හඬනවා ඇරෙන්න වෙන යමක් කිරීමට නො දනී. උඩට ඔසවාගත් ළපටි අත් කකුල් හතර නොයෙක් අතට විසි කර කර මුණ ඇඹුල් කරගෙන දත් නැතිකටින් නො නවත්වා ම කෑ මොර දෙමින් හඬද්දී ඒ අඬන්නේ කුමකටදැ’යි තෝරා බේරාගන්න බැරිව නොයෙක් දේ කරමින් කරන්නේ දැසට නින්දක් නො ලබා, කුසට අහරක් නො ලබා, මව්පියන් ද දරුවා සමඟ හඬ හඬා ය. සමහර අම්මලා

තාත්තලා දරුවන්ට දරුණු ලෙඩ රෝග වැළඳුනහම ජීවිතය කැපකරලා, තියෙන හැම බුදලය ම විකුණලා හෝ දරු පැටවා සුවපත් කර ගැනීමට වෙහෙසන හැටි අපි දැකලා තියෙනවා. උපාධිධාරී ගුරු මැණි කෙනෙක් කුළුණේ ම ලැබුණු දරුවගේ හදවත් සැත්කමකට අවශ්‍ය විශාල මුදලක් වෙනුවෙන් තමාගේ රැකියාවත් අත්හැරලා රෝහලේ නැවතීගෙන දරුවා නිදාගන්න වෙලාවට නගරයට ඇවිත් බස් රථවල නැගලා මදිකමක් ලැජ්ජාවක් නො සිතා දරුවා වෙනුවෙන් මිනිසුන්ට අතපාන ශෝක ජනක සිද්ධියක් මට දකින්න ලැබුණා. මේ මව්පිය ගුණ නොවෙද? රෝහල්වල දරු පැටවුන් කියාගෙන දුක් විදින දෙමව්පියෝ කොපමණ ද? දිනක් රෝහල්ගතව සිටි මට ළදරු ඒකකය දෙසින් මහ මැදියම් රාත්‍රියේ ළදරුවෙකුගේ නො නවතින හැඬුම් ශබ්දයක් ඇසුණා. ඒ දරුවා කුමන හෝ අපහසුවකට එක දිගට ම හඬනවා. ඒ මව දරුවා වඩාගෙන නළවා නළවා “ඇයි මගෙ දෙයියෝ අඩන්නේ? මගෙ රත්තරං ඇයි අඩන්නේ?” කියමින් අම්මා ද විටින් විට හඬන හැටි දුටුවා. මෙවැනි අවස්ථාවල දී අපිට අපේ දෙමාපියන් අප කෙරෙහිද පිළිපැද්දේ මේ අයුරින් නොවේදැයි සිතන්න බැරිකමක් නැහැ නේද?

දෙමාපියන්ට ඇති උතුම් ම බුදලය, වස්තුව දරු සම්පතයි. පියා දෙනාගෙත්, අතින්කමකින් අව්ව, වැස්ස, අපහසුකම් ගැන නො තකා වැඩ කරමින් මුදල් උපයන්නේ දරුවන් නිසාමයි. දරුවන්ගේ අනාගතයට කියලා මුදල් ඉතිරි කරමින් ඉඩකඩම් රැකබලා ගනිමින් විදින දුක් කන්දරාව මහ පුදුමයි. කුඩා කල පටන් රස අහරින් කුස පුරවලා, බස මිහිරෙන් කන සනසලා, යස ඇඳුමින් ඇඟ සරසලා, හිස සිඹිමින් හිත සැනසූ ආරක්‍ෂක මුර දේවතාවන්ට දරුවන් විසින් දුක් මහන්සි වෙලා දුර බැහැර ගැන ද නො තකා ඇවිත් උපස්ථාන සලසවන්න වටින්නේ ම ය. එනිසයි සියල්ල සියලු ආකාරයෙන් අවබෝධ කරගත් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙමාපියන්ට ආහුණෙයා කියලා දේශනා කළේ. ‘තං කිසස හෙතු’ ඒ කුමක් නිසා ද?

බහුකාරා හික්කවෙ මාතා පිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා ඉමස්ස ලොකස්ස දසෙස්සතාරො. මහණෙනි, මව්පියෝ දරුවන්ට බොහෝ ම උපකාර ඇත්තෝය. දිවි ආරක්‍ෂා කළෝය. පෝෂණය කළෝය. මේ

ලෝකය හඳුන්වාදුන්නෝය. පෙන්නුවෝය. එබැවින් ඔවුන් බ්‍රහ්ම පුබ්බාවරිය - ආහුණෙයා යන සම්මානණීය ගුණ නාමයන්ගෙන් පරම පූජනීයත්වයට පත්වෙන බවයි දෙවි මිනිසුන්ගේ ශාස්තෘ වූ ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව. දෙමාපියන් දරු ප්‍රජාවට අනුකම්පා කරන තරම අපමණය. තරුණ හා මැදි වයස්වල පසුවෙන දරුවන්ගෙන් දෙමාපියන්ගේ ගෞරවයට, කුල ගෝත්‍රයට, නාමයට, තනතුරට නින්දා වෙන විදියේ අසංවරකම් අපමණ සිදු වෙනවා. වැරද්ද හොඳින් නරකින් පෙන්වා දී ඒ දරුවන්ගේ ජීවිත වලට අනුකම්පාව දක්වනවා. මුල දී සැර වැර වුනත් පසුව ඒවා අමතක කරලා දරුවන් සමඟ එකට වෙසෙනවා. දෙමාපියන්ගේ හැටි එහෙමයි. ක්‍ෂණිකව හිත උණු වෙනවා. ඒ නිසයි දෙමාපියන්ට, පජානුකම්පක කියන නම ද ලැබෙන්නේ.

බ්‍රහ්මානි මාතා පිතරො - පුබ්බාවරියානි වුවචරෙ

ආහුණෙයා ව පුත්තානං - පජාය අනුකම්පකා.

මව්පියෝ දරුවන්ගේ බ්‍රහ්මයෝ ය. එසේ ම ඔවුන් මුල් ගුරුවරයෝ ය. දරුවන් විසින් දුර සිට ගෙන එන පුද සැලකිලි ලබන්න සුදුස්සෝ ය. දරු ප්‍රජාවට සානුකම්පාවෙන් කටයුතු කරන්නෝය; යනු ගාථාවේ සරල තේරුමයි.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ එම සූත්‍ර දේශනාවේ දී එවැනි ගුණවලින් යුතු මව්පියන්ට සලකන්න ඕනෙ කෙලෙසද, කියා දේශනා කළ; අපි ඒ කරුණු වලට අවධානය පසුව යොමු කරමු.

මේ සූත්‍ර දේශනාව අවසානයේ පැවිදි හික්කුන්ට ද තම දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කිරීමට අවසර දුන්නා. මේ දෙසුම ශ්‍රවණය කරමින් හිටි අර තරුණ හික්කුවට එය මහ අස්වැසිල්ලක් වුණා. උන්වහන්සේ හිතනවා, “මම කල්පනා කළේ සිවුරු හැර ගොස් දෙමාපියන් පෝෂණය කිරීමටයි. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පැවිදිව හිඳගෙන නමුත් දෙමාපියන්ට උවදුරක් කරන්න අවසර දෙනවා. බුද්ධ වන්දනාවට පැමිණියේ හොඳ වෙලාවටයි” කියා සිතුවා. රූ පහන් කරලා පසු දා උදේ ම සලාක දානයක් ද බාරගෙන ගෙපිළිවෙලින් පිණ්ඩපාතේ වැඩලා කැඳ ටිකක් ද පාත්‍රයට ලබාගෙන පරණ සිටු ගෙදර පැත්තට වැඩම කළා. එවිට මහළු මවයි පියයි කපාල දෙකක් (තැටි දෙකක්) අත් ඇතිව වැරහැලි වූ ඇඳුමින්

අනුන්ගේ ගෙදරක බිත්තියකට හේත්තු වෙලා ඉන්නවා දැක්කා. ඒ දෙපළ ඉදිරියට ගිහින් කථා කරගන්න බැරිව ගොළු වූ මුඛින් කඳුළු පිරුණු දැසින් හිටගෙන වැඩ සිටිද්දී මව කියනවා, “අනේ හාමුදුරුවනේ ඔබ වහන්සේට පූජා කරන්න දෙයක් අපි ළඟ නැහැ. වෙන තැනකට පිණ්ඩපාතේ වඩින්න” කියලා. තම මහළු මව කියපු ඒ අසරණ වචන ටික ඇසෙන විට හදවත පුරා ම ශෝකය පිරුණා. දුක්බර නෙකින් ඒ දෙපළ දිහාම බලා සිටිද්දී දෙවන තුන්වන වරටත් ඒ විදියට ම කීවා. නමුත් නිසොල්මනේ ම සිටින නිසා මැණියන් පියාගෙන් විමසනවා “මොකද ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ මෙව්වර කියලත් වඩින්නේ නැතිව බලා ඉන්නේ” කියලා. එතකොට ම පියා කියනවා ඇත්තට අපිට හිටපු එකම පුතත් මහණ වුණා. උන්වහන්සේ ද දන්නේ නැහැ ඔය වැඩලා ඉන්නේ?” කියන කොට ම මවගේ හිත දරු ස්නේහයෙන් ඉල්පුනා. ඉක්මනට ම සැරටිය වාරුවෙන් වෙවිල වෙවිලා ගිහින් නළලට අතකියා බොඳවුණු දැසින් ස්වාමීන් වහන්සේගේ මුහුණ දෙස බලන විට මේ මගේ එකම පුතා කියලා අඳුනගන්න හැකි වුණා. තිබූ අසරණකම නිසා ම මහ මගම ස්වාමීන් වහන්සේගේ පාමුළ වැටිලා දෙපා බදාගෙන අඩා වැළපුණා. පියන් එතැනට ඇවිත් කියාගන්න බැරි ලොකු දිග අසරණ දුක්බර කතාවක් හැඬුමෙන් කඳුලෙන් කියන්නාක් මෙන් දෙන්නාම සැහෙන්න ඇඬුවා. ස්වාමීන් වහන්සේටත් ස්වභාවය වසන් කරගෙන ඉන්න බැරි වුණා. උන්වහන්සේත් ඇඬුවා. ස්වාමීන් වහන්සේගේ දෙනෙතින් වැටුණු කඳුළු දෙකොපුල් දිගේ සිවුරටත් දෙමාපියන්ගේ පිට මතටත් වැටුණා. දෙමාපියන්ගේ මහළු දැස් වලින් වැටුණු කඳුළු ස්වාමීන් වහන්සේගේ දෙපා තෙත් කළා. හැමදාම කඳුළු පෙර පෙරා හිටපු ඒ කෙසඟ සිරුරු ඇති මහළු මව්පියන්ට එදා තම බුදුපුතා ඉදිරියේ හෙළන්න ඒ තරම් කඳුළු කොහෙන් ඉනුවදෝ... කියලා හිතෙන තරම් හැඬුවා. හුඟ වෙලාවකට පසුව ස්වාමීන් වහන්සේ හිත දැඩි කරගෙන මේ දෙන්නට කථා කරලා හිත හදුවා. “දැන් යට ගිය දේවල් නො සිතා හිත හදාගන්න. මින් ඉදිරියට හැම උපස්ථානයක් ම කරලා මගේ මව්පියෝ දෙන්නා රැක බලා ගන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ මට අවසර දුන්නා දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කරන්න. දැන් නාඨා මේ කැඳ ටික පානය කරන්න” කියලා

කැඳ පිළිගැන්වුවා. මුලදී ඒ දෙපළ ඒවා බාර ගන්න කැමති වුණේ නැහැ. නමුත් ගොඩාක් කරුණු කියලා හිත නම්මවා ගත්තා. ඊට පසු කැඳ පිළිගත්වලා පසුව යළි පිණ්ඩපාතේ වැඩලා ආහාරයක් ලබාගෙනවිත් මව්පියන්ට කවලා නැවත තමා වෙනුවෙන් පිණ්ඩපාතේ වැඩලා ගෙනවිත් දෙමාපියන්ගේත් යළි අඩු පාඩු විමසා තමන්වහන්සේ දත් වැළඳුවේ. මේ ක්‍රමයෙන් දිනපතාම සලාක දානාදිය මව්පියන්ට දී තමා රුක්‍ෂ පිණ්ඩපාතාදිය වළඳා ලැබෙන හොඳ රෙදි මව්පියන්ගේ ඇඳුම් වෙනුවෙන් පිරිනමා ඔවුන් අස් කරන වැරහැළි වලින් තම සිවුර සකසාගෙන කල් ඇරියා. තමන්වහන්සේට දත් ලැබෙන දිනවලට වඩා නො ලැබෙන දවස් ම වැඩි වුණා. මේ හේතුවෙනුත් මව්පියන් ගැන සිතීමෙනුත් ශරීරය ද දුර්වල වුණා. පෙර දැක පුරුදු හිඤ්ඤා මේ කෙසඟ දුර්වර්ණ සිරුරක් ඇති හිඤ්ඤාගෙන් විමසනවා, “ඇවැත්නි, ඔබ පෙර දා ශෝභමාන ශරීර වර්ණයෙන් හා පිරුණු ඇඟ මසින් විසුවා. දැන් කුමක් නිසා දුර්වල වී ද?” කියා. උන්වහන්සේ සියලු විස්තරය පැහැදිලි කළා. එවිට ඔවුන් විමසනවා “බුදුරජාණන් වහන්සේ සිවුපසය නිස්කාරණයෙහි විනාශ කිරීමේ දොස් දකිනවා. ඔබ ඒවා ගිහියන්ට දෙන එක කොපමණ වැරදි ද?” කියා. ඒ වචන අහලා අර හිඤ්ඤා ගොඩාක් ලජ්ජාවට පත් වුණා. අර හිමිවරු ගොස් මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද සැළ කළා. එවිට සියල්ල දත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කරුණ පැසසීමට ලක් කිරීමටත් දෙමව්පියන්ගේ ගුණ වැනීමටත්, තමන්වහන්සේ පෙර ජීවිතවල දී මාපිය උපස්ථානය කළ ආකාරය දේශනා කිරීම පිණිසත් ගුණවතුන් මාපිය උපස්ථානයෙහි උත්සාහවත් කිරීම පිණිසත් හිඤ්ඤා සංඝයා රැස්කරවා අදාළ හිඤ්ඤා ද කැඳවීය. දම් සභා මණ්ඩපය කසාවතීන් පිරිලා ශ්‍රාවක ගණ පිරිවරා සම්බුදු සම්දාණෝ රත් පියුමින් සැදුම් ලත් ලස්සන විලක් මැද වූ රුවන් නොකාවක් මෙන් ශෝභමානව ධර්මාසනයේ වැඩ සිටිනවා. දුර්වර්ණ වූ සිවුරක් පොරවා ගත් කෙසඟ වූ දුර්වල සිරුරක් ඇති තරුණ හිඤ්ඤා ද එකත්පසෙක වෙයි. එහි දී විමසනවා මහණ “ඇත්ත ද ඔබ සිව්පසයෙන් ගිහියන් පෝෂණය කරනවා” කියන කථාව? “ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, එය සැබෑවක්” කියලා වචන ගිලමින් සැඟවුණු හඬකින් ප්‍රකාශ කළා. යළි විමසනවා, “මහණ ඒ ගිහියෝ ඔබේ කවුරුන් ද?” “ස්වාමීනි, වෙන කවුරුවත් නොවේ මගේ පරමාදර

වයස්ගත අසරණ මව්පිය දෙපළ”.

එවිට මහා කාරුණික බුදුරජාණන් වහන්සේ “සාධු... සාධු.... මහණ, ඔබ මා ආ මග සිටින කෙනෙක්, මම ද පෙර ජීවිත වල දී මා පිය උවටැන ඉතා ඉහළින් සිදු කළා. මේ අවසාන ආත්ම භාවයේ ලැබුණ මාපියන්ටත් එලෙස ම ධර්මයෙන් උපකාර සැලසුවා. අතීතයේ ලොව පහළ වූ සියලුම සුගතයන් වහන්සේලාත් එලෙසමයි. අනාගතයේ ලොව පහළ වන බුදුරජාණන් වහන්සේලාත් එලෙසමයි. ඔබ බුදුමගට පිළිපත් කෘතවේදී සන්පුරුෂයෙක්” කියලා තුන් වතාවක් ම සාධු කාර දීලා මුළු දම් සභාව ම සුවදවත් කළා. ඒ වෙලාවේ දී හික්කුන්ගේ කාරුණික ඉල්ලීම මත පෙර ජීවිතවල දී අප බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මාතෘ පිතෘ උපස්ථානය කළ අන්දම දැක්වෙන සාම ජාතකය, මාතු පෝසක ජාතකය, සාලිකේදාර ජාතකය වැනි ජාතක දේශනා කිහිපයක් ම දේශනා කොට වදාළා. එම ජාතක කෙටියෙන් අපි පසුව දැන ගනිමු. බුදුපියාණෝ මේ දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කිරීම වනාහි බුද්ධාදී සන්පුරුෂ උත්තමයන් වහන්සේලාගේ බුද්ධ වංශයට අයිති සත් ක්‍රියාවක් බව පහදා දෙමින් චතුරාර්ය සත්‍යය දේශනා කළා. දෙසුම් කෙළවර අර ස්වාමීන් වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත උතුම් සෝවාන් ඵලයේ පිහිටා අමා සැප සලසා ගත්තා. එසේම පැවිදි හික්කුට ලැබෙන පුද පරිෂ්කාර දෙමාපියන්ට දී පෝෂණය කිරීමට ද අවසර දී වදාළා. මේ කථා ප්‍රවාක්තියෙන් අපට දෙමාපියන්ගේ අගය වටහා ගන්නට පිළිවනි. අපි ඊළඟට බලමු ඒ දරුවන්ට මහෝපකාර වූ අති සම්භාව්‍ය ගුණ ඇති මව්පියන් කෙරෙහි පිළිපැදිය යුත්තේ කෙසේද කියා.

මව් පියන්ට උපස්ථාන කළ යුතු ක්‍රමය

මේ සබ්බන්ත සූත්‍රයේ ම දෙමාපියන්ට උවටැන් කළ යුතු ක්‍රමය දේශනා කොට තිබෙනවා.

තසමා හි නෙ නමසෙසයා සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො

දෙමාපියන්ගේ උතුම් වටිනාකම හඳුනා කෘතවේදී සන්පුරුෂ හොඳ නැණවත් දරුවන් විසින් ඒ දෙමාපියන්ට ප්‍රථමයෙන් ම කළ යුතු ගෞරවය නම් නමස්කාර කිරීමයි. අළුයම අවදි වූ පසුත්, නින්දට යාමට පෙරත්, ගෙදරින් බැහැරවීමේ දී ත්, අකුරට යන විට දී ත්, යන විශේෂිත සෑම අවස්ථාවක දී ම දෙමාපියන් පා මුළු දැගිලි එකතු කොට පසඟ පිහිටුවා වැඳ වැටෙන්නට බැරි ජීවිතයකට සන්පුරුෂ හොඳ මනුෂ්‍යයෙක් කිව නො හැකිමය. විශාල ගුණයක් ඒ ජීවිතය තුළ රඳා පවතී යයි කිව නො හැකිය. සමහර දරුවෝ කුඩා කාලෙදී පමණයි බොහෝ දුරට මව්පියන්ට වන්දනා කරන්නේ. කර දණ්ඩ උස් මහත් වෙලා තරුණ වියට එද්දී ක්‍රමයෙන් එය අභාවයට ම යන ගතියක් බහුලව දකින්න ලැබෙනවා. එහෙම වඳින එක මදිකමක් කියලා ඒ අයට හැඟෙනවදෝ මන්දා. එහෙත් තරුණ වයසෙත් මැදි වයස්වලත් ඉන්න සමහර දරුවෝ අදටත් ගාථා කියලා ම දෙමව්පියන්ට පසඟ පිහිටුවා වඳින බෝසත් හොඳ දරුවෝ අප සමාජය තුළ අතලොස්සක් නමුත් සිටිනවා. ඒ දරුවෝ මේ ආර්ය පොළොවට මහා ආශීර්වාදයක්. ඒ අය මේ ලෝකයේ ජීවිතයට ලබාගන්න පුළුවන් මහා අදෘෂ්‍යමාන බලවේගවත් ආශීර්වාදයක් ලබන පිරිසක් මයි. දෙමාපියන්ට නො වඳින දැනින් දේවාල ඉදිරියේ ලොකු පූජා වට්ටි අරගෙන ගොස් නොපෙනෙන දෙවියන්ගෙන් යාතිකා කිය කියා ජීවිතයට දියුණුව ආශීර්වාදය ඉල්ලමින් බිම පෙරළි පෙරළි වඳින දරුවෝ එමටයි. ගෙදර බුදුන් ජීවිතයේ මුර දෙව් මැණියන්, දෙව් පියාණන්

දරුවෙකුට පතුරුවන ශාන්තිය ආශීර්වාදය තරම් බලයක් දරුවෙකුට මේ විශ්වයේ වෙන කොයින් ද? අප බෝධිසත්වයන් වහන්සේට ලෝකවාසී ජනී ජනයා සුවපත් කරලා නිවන් රත්දොර විවර කර දෙන්න ලෝකයේ අග්‍රේෂ්වර පදවිය වූ ලොවුතුරා බුදු පදවිය ලබන්නට ප්‍රථමයෙන් ම ආශීර්වාදය ලැබුණේ මැණියන්ගෙන් නම් භෞතික දියුණුවකට දෙමාපියන්ගේ ආශීර්වාද ප්‍රමාණවත් මදි කියලා ඔබට හිතෙනවා ද? ඒ වැරදි අඳුරු කඩතුරාවලින් මිදිලා ජීවිතයට ලෝභ හැට්ටයක් පැළඳ ගත්තාට වඩා දෙමාපිය සිතෙන් දරුවා කෙරෙහි නැගෙන ඒ අපරිමිත ප්‍රමාණාත්‍රිකාන්ත ආරක්‍ෂා සහිත ආශීර්වාදය වයස් හේදයක් නැතිව මොන පිරිස් තලයක වුව ද වන්දනා කරන්න ඔබ මැළි වෙන්න එපා. එය කරන්නන් වාලේ කරන්න ද එපා. “මේ අයට නො වැන්දොත් මට ඔවුන්ගෙන් ලැබෙන්න තියෙන වරප්‍රසාද නො ලැබී යයි” කියා හෝ “අනිත් අය වදිනවා මම නො වැන්දොත් මට මදිකමක් වෙයි. නින්දා අපහාස ලබන්න වෙයි” කියා හෝ ලෝකාපවාදයෙන් මිදෙන්න ලෝකෙට පේන්න බොරු සැලකිලි ගොරව දක්වන්න එපා. හදවතින් ම ගුණ මෙනෙහි කරල ම පින් සිද්ධවීමට වදින්න. දරුවන්ගෙන් වැළඹී ගැනීමට ලැබීමට දෙමාපියන් අවිවාදයෙන් ම සුදුසුයි. ඒ නිසයි ශාක්‍ය සිංහයාණන් වහන්සේ ද මෙය අනුදැන වදාරන්න යෙදුනේ.

ඊළඟට ‘සක්කරයාථ’ සත්කාර කිරීම ද කළ යුතුයි. කොහොම ද ඒ සැලකීම කරන්න ඕන ක්‍රමය.

අනෙක අප පානෙන - වරෙන් සයනෙන ව

උප්පාදනෙන නහාපනෙන - පාදානං දොවනෙන ව

ආහාර පානයෙන්, ඇඳුම් පැළඳුමින්, ඉඳුම් හිටුම් පහසුවෙන්, ඇඟ ඉලිම්, පා සේදීම්, නැහැවීම්, ආදියෙන් ද උපස්ථාන කරන්නට අවශ්‍යයි. මේ ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ ඒ අදහස් ටිකයි.

යමක් කළ හැකි වයසට පත් වූ පසු දෙමාපියන් සිය ගෙයි වඩා හිඳුවාගෙන තම සොහොයුරෝ ඇති නම් වරින් වර හෝ ඒ අවස්ථාව තමා ද ලබාගෙන උයන අහරින් බුදුන් පිදු පසු ප්‍රථමයෙන් ම මව්පියන්ට පිළිගන්නවා, පැන් ළඟට ලබා දී අඩු පාඩු බලමින් ළඟට වී උවටැන් කළ

යුතුයි. “ඒකට වෙලාවක් නැහැ” කියලා මග හරින්න, නොයෙක් නිදහසට කරුණු දක්වන්න හදන්න එපා. බලන්න අපි පුංචි කාලේ රස කිරි දී අපේ බඩ පිරෙව්වා. ඉඳුල් කට ගාන්න හැකි වූ පසු රස ගුණ ඇති ආහාර තෝර තෝරා පොඩි කරලා පුංචි පුංචි ගුලි හඳලා අපිව රවට්ට රවට්ටා නොයෙක් මිහිරි වදනින් වෙන වෙන දේ ට අපේ අවධානය හරව හරවා පෙරැක්ක කර කර අපේ බඩ පුරවපු හැටි ඒ අයගේ සෙවනේ ඉන්න තාක් අපි කැවේ බිවේ ඒ අය දුක් විඳලා හම්බකරපු දෙයින් නේද? එහෙම නම් අපිට යමක් කළ හැකි කාලේ ඒ අයට රසමසවුළු වලින් තමාට හැකි අන්දමින් ලෝභ නැතිව කන්න බොන්න දෙන්න ඕනනේ. දුර්වල වූ පසු ආහාර අනලා කවන්න ඕනේ. “කනවා නම් කාපුවාවේ” කියලා බෙඳලා දීලා මග හරින්න එපා. අපේ පුංචි කාලය ගැන හිතලා මිහිරි වදනකින් ඒ අය සනසවමින් ආහාර දෙන්න. ඥාතීන්, හිතවතුන්, පිට අය ඉදිරියෙ විතරක් බොරු පුහු ආටෝප වචන දාන්න එපා. ලෝකෙට පේන්න නොවේ ඇති නැති හැමතැන ම එක විදියට පිළිපදින්න. පින් සිදුවෙන්නේ ඒ අයුරෙන් උපස්ථාන කිරීමෙනුයි.

එසේම ඇඳුම් පැළඳුම් වලින් ද ඒ අයට උපකාර කරන්න ඕන. සමහර දරුවෝ ලස්සන විවිධාකාර ඇඳුම් විටින් විට මාරු කර කර අඳිනවා. නමුත් වයස්ගත අම්මයි තාත්තයි වැරහැළි අඳින්නේ. එකම රෙදි අවුරුදු ගණන් අඳිනවා. අල්පේච්ඡතාවය හොඳයි. දැකලා තියෙනවද අම්මලා තාත්තලා දරුවො පුංචි කාලේ නොයෙක් පාට පාට ලස්සන ලස්සන ඇඳුම් ආයින්තම් දරුවට අන්දව අන්දවා හැඩ බලන හැටි. ගෙලට මාල, දැතට වළලු, කණට තෝඩු, නළලට තිලක, දෙපයට පාවහන් හා සුවඳ විලවුන් ආදී නොයෙක් මෙවලම් වලින් අපිව එදා සරසවා ලෝකයේ තම පුතා දුව ලස්සනට ඉන්නවා දකින්න ගත්ත උත්සාහය සමහර විට ඔවුන්ගේ අඟහිඟකම් පවා නො තකා දරුවන්ගේ ඕනෑ එපා කම් පිරිමහින හැටි. කියන කියන හැම දෙයක් ම හැකියාවක් ඇති හැම විට ම අරන් දී අපේ මත දොල සන්සිඳුවාලූ ඒ අයට වයස්ගත වූ පසු අපි ඒ අයව ලස්සනට පිරිසිදුව තබන්න ඕනේ නේද? “නාකි වුනාට පසු කවුරු බලන්න ද?” කියලා ඉන්නේ නැතිව ගුණයට ගරු කරලා දෙමාපියන්ව ඇඳුමෙන් සරසන්න. කෙළ සොටු, මල මුත්‍ර කියන දේවල්

පිළිකුල් නමුත් පුංචි කාලේ දෙමාපියෝ දරුවන්ගේ කැත කුණු දැතින් ම පිරිසිදු කරනවා. කැත හිතන්නේ නැහැ. නහය වහගන්නේ නැහැ. මූණ හකුලගන්නේ නැහැ. වදයක් කරදරයක් කියලා හිතන්නේ නැහැ. පිරිසිදු කරනවා. මොනකරම් රෙදි පිළි කන්දරාවක් සෝදන්න ඇතිද? සත්පුරුෂ තරුණ දුවේ පුතේ පාසල් ඇරි ඇවිත්, රැකී රක්ෂා කරලා ඇවිත්, උපකාරක පන්ති ඇරි ඇවිත්, ඔබේ කිලිටි ඇඳුම් සෝදන්න කාර්ය බහුල මව්පියන්ට පවරන එක, ඒ අය සෝදා දෙනකම් බලන්න ඉන්න එක කොතරම් නිවැරදි ද? කොතරම් සාධාරණ ද? කියලා ඔබේ තරුණ දියුණු මොළයෙන් ටිකක් හිතලා බලන්න. ඔබ මේ වන විට දෙමාපියන්ගේ ද රෙදි පිළි සේදිය යුතුමයි. එහෙවු ඔබ ඔබේ ඇඳුම් ද ඔවුන්ට පැවරීම කොතරම් නරක ද? ඒ දුර්ගුණය ඔබ තුළ ඇතිනම් අදම දෙමාපියන් රදා තනතුරෙන් නිදහස් කරන්න. ගොවිතැන් රැකී රක්ෂා කරන අවිචේකී කාර්ය බහුල දෙමාපියන් ගැන ඒ ආකාරයට පිළිපැදීම වටී. අවස්ථානුකූලව නුවණින් මේ ගැන විමසා බලා ක්‍රියා කරන්න.

එසේම “සයනේන ච” ඇඳ පුටු ආදියෙන් අවශ්‍ය ඉඳුම් හිටුම් පහසුව දරුවන් විසින් හැකි කළ දෙමාපියන්ට සැලකිය යුතුයි. දෙමාපියෝ ගෙවල් දොරවල් හා බඩු බාහිරාදිය දුක් විඳලා හරි හම්බ කරනවා. සිතල උණුසුම නො දැනෙන්න කායික පහසුව සලසනවා. දරුවන් ද යමක් කමක් කළ හැකි කල ආපසු දෙමාපියන් තම නිවෙස්හි රඳවාගෙන ඔවුන්ට නවාතැන් පහසුව සැලසිය යුතුයි. සමහර දරුවෝ තමන්ගේ ලස්සන මන්දිර වයසක දෙමාපියන් නිසා අපිරිසිදු වෙයි කියලා ගෙදර ඉදිරිපිටට (සාලයට) එනවටවත් කැමති නැහැ. ගෙදර හැඩිකරනවා කියලා ඔවුන්ට දොස් කියනවා. බණිනවා. එසේම සමහර ගෙයි පිටුපස කාමරවලයි ඔවුන්ට ඉන්නට සලස්වන්නේ. ප්‍රභූන් ගෙදරට පැමිණි වෙලාවට වයස්ගත මවුපියන් ඉදිරියට පැමිණෙනවටත් කැමති නැති දරුවෝ ඉන්නවා. ආර්ය කුල සිරිතෙන් එදා ලෙලඳුන් මේ රටේ අද වෙන කොට දෙමාපියන්ට කොතරම් වැඩිහිටි නිවාස, අනාථ මඩම් තියෙනවා ද? කොතරම් දෙමාපියෝ වීථි වලට බැහැල ද? දරුවන්ට නින්දා වෙයි කියලා බයෙන් ගෙවල් වලට වෙලා දුක ලෝකෙට

කියාගන්න බැරිව දුක් කඳුලෙන් දැස් තෙමාගෙන සෝ සුසුම් හෙළන අම්මලා අප්පච්චිලා කොපමණ ඉන්නව ද? මේ කරුණු වලින් කියවෙන්නේ, ‘ලෝකය රට දියුණුයි’ කිව්වට කළ ගුණ නො දන්න නොදියුණු සිත් ඇති මිනිසුන් බිහිවෙලා කියන එක හැරෙන්න වෙන කුමක් ද?

එදා ඔවුන් අපව දෙවි විමන් වල රුවන් මාලිගා තුළ සතපවන්නට හැකි වූවා නම්, ඒ සැප සලසවන්න ඔවුන් කෙලෙසවත් ඊට දෙවතාවක් සිතන්නේ ම නැහැ. ඔවුන්ට හැකි අයුරින් තම කායික පහසුව ගැන කොහොමවත් නොතකා මව් පිය තුරුල් රඳවාගෙන් නිදිසුවය දුන්නා. එවන් උතුමන්ට ඔබේ මැදුරේ අහුමුළුවල ඉන්න නො දී කොන්දේසි විරහිත ව සිත් සේ නිදැල්ලේ බණක් දහමක් අහගෙන භාවනාවක් කරගෙන සිතන පිරුණු මුහුණින් ජීවිතයේ සැඳෑ සමය ගෙවන දෙමාපියන්ට ඔබේ ගෙපැල තෝතැන්නක් කරගන්න. මව්පියෝ දරුවන් රජුන්ගේ පරම්පරාවට පෙරුම්පුරනවා. සිංහාසනාරූඪව රජ පුතෙක් වෙනවා දකින්න මව්පියෝ දැස් දල්වා සිටිනවා. එවන් ඇසකින් ඔබ දෙස බැලූ සිතූ පැතු ඔවුන්ට ඔබේ ගෙදර තිබෙන වටිනා ඇඳ පුටු ඔවුන්ගේ පරිහරණයට නො දී මේ ලෝකේ වෙන කාට දෙනවා ද? පසුව දැන හැඳිනගත් උසස් ප්‍රභූන්ට වඩා ඔබේ අම්මාගේ තාත්තාගේ වටිනාකම පහත් කොට සිතූන ද? කරුණාකරලා පුහු ආටෝපයෙන් මිදිලා ඔබේ නිවසේ ඇති වටිනා කවිච්චි ඇඳ පුටු පරිහරණයට මහළු මව්පියෝ යොමු කරන්න. ඒ උතුමන්ට නො දෙන සැප වෙන කාට දෙන්න ද? පින්වත, ජීවිතයක සුන්දර වසන්ත කාලය තමයි මව්පියන් ජීවත් ව ඉන්න කාලය. එනිසා බුදුන්ට උපස්ථාන කරනවා වගේ ඒ අයට උපස්ථාන කරලා මිල කළ නො හැකි මහා ණය කන්දරාවෙන් ටිකක් හෝ ගැලවෙන්න, නිදහස් වෙන්න බලන්න. ඒ සුන්දර සරත් කාලයෙන් ප්‍රයෝජන ගන්න. පසුව පසුතැවිලි නො වන්න වග බලා ගන්න.

උප්පාදනෙ නහාපනෙ පදානං ධොවනේන ච

මෙයින් කියවෙන්නේ දෙමාපියන්ගේ ඇඟ ඉලිඹි, පා සේදීම්, නැහැවිම් ආදිය කළ යුතුයි කියලයි. දරුවන් වයස්ගත මව්පියන්ට සුදුසු පරිදි උණු පැන්, සිසිල් පැන් පිළියෙල කර දී ඇඟ කුණු උලා සෝදා

නැහැවිය යුතුයි. දිය රෙදි සෝදා වෙලා දිය යුතුයි. කුඩා කළ නළලට අත තියලා පොල් කටුවෙන් වතුර ටික ටික වත් කර කර පුදුම පරිස්සමකින් තමයි දරු සිගින්නා නහවා පිරිසිදු කළේ. සුවඳ ගල්වා අපේ ගතට ලොකු අස්වැසිල්ලක් එදා සැලසුවා. අප ද පෙරලා ඔවුනට ඒ අයුරින්ම ගෞරවයකින් පැන් පහසුව සලසා දිය යුතුයි. ඒ කිසිවක් කරදරයක් කියලා හිතන්න එපා. තම දැනින් ම කරන්න. කුඩා කළ අපේ පිරිසිදුකම ගැන ඔවුන් කාලය ඒ වෙනුවෙන් ම කැප කරගෙන හිටියා. “අපට දැන් ඒවා කරන්න වෙලාවක් නැහැ” කියලා මහළු මඩම් වලට දාන්න හිතන්න එපා. ඔබේ බිරිඳගේ ඔබේ ස්වාමිපුරුෂයාගේ වචන වලට කන්දීලා ඒ හිත් හදන්න කියලා මොන ක්‍රමයකින්වත් අසරණ මව්පියන්ගේ ජීවිත වලට නම් වෙනස්කම් කරන්න හිතන්නවත් එපා. ඒ අයට ද මව්පියන්ගෙන් අප ලද පූර්ව උපකාර මතක්කර දීලා, ඒ අය ද මාපිය උපස්ථානවලට සහාය කරගන්න. පා සේදීම ද අද හුඟක් ගිලිහී යන සිරිතක් වෙලා. පුදුමය කියන්නේ සමහරුන්ට වයස්ගත තමන්ගේ මව්පියන් අතින් අල්ලන්නත් පිළිකුලයි. එහෙම කැත හිතන්න එපා. තමන්ගේ අසුවි කැත නො සිතා අතගැවේ ඒ අත්වලින් තමා. ඔවුන් පිරිසිදු කරන්න. මවගේ පියාගේ ඒ ශාන්තිකර මව්පිය සුවඳ, මව්පිය උණුසුම ළගට වෙලා විඳගන්න. ඒ වසන්තය ජීවිතයේ නැවත දිනක දෙවතාවක් ලබාගන්න බැරි නිසා.

දිනක් බිම්බිසාර මහ රජතුමා සිංහාසනාරූඪව ඉන්න වෙලාවේ ආජාසත්ත පුංචි කුමාරයාගේ ඇඟිල්ලක ඇති වූ සැරව පිරුණ විසර ගෙඩියක් නිසා මහ හයියෙන් හඬන්න වුණා. රජුට පුත් කුමරු හඬන ශබ්දය ඇහිලා අධිකරණ විසඳන රාජසභාව පැවති ඒ මොහොත ගැන ද නොතකා දරුවා ගෙන්වා ගත්තේ තාත්තෙකුට දරුවෙකු හඬන හඬ අහන්න බැරි නිසාවෙන්ය. දරුවට පහසුව දෙන්නට සැරව සහිත ඇඟිල්ල කට තුළ හොවාගෙන දෙතොලෙන් දිවෙන් උරමින් සිටිය දී වේදනාව නැති වෙලා කුමරුට නිදි සුවය ලැබුණා. කට තුළ දී ම අර කුණු ලේ සැරව පිරුණු ගෙඩිය පිපිරුණා. එහෙත් ඒ ලේ සැරව ටික ළඟ තිබුණු වෙනදා පරිහරණය කරන රත්තරන් පඩික්කමට දාන්නේ නැතිව පිළිකුලක් නො සිතා ගිල්ලා. ඒ වෙන දෙයක් නිසා නොවෙයි ඇඟිල්ලෙන් කට

අස් කළෝතින් දරුවා අවදිවෙයි. වේදනාව දැනෙයි කියලා. බලන්න මේ විදියට දරුවා පිළිබඳ කැත කුණු ගැන දෙමව්පියෝ එහෙම පිළිපදිද්දී අපිට ඒ අයගේ ඇඟ අතගා නාවන්න, දිය රෙදි හෝදන්න බැරිවෙන්න හේතුවක් නැහැ. ඒ නිසා දරුවන් විසින් දෙමාපියන්ගේ අත් පා සේදීම හා නැහැවීම කළ යුතුයි.

ඒ සූත්‍ර දේශනාවේ මේ විස්තර කළ ක්‍රමයට මා පිය උපස්ථානය කළ යුතු බව දේශනා කරලා තියෙනවා. එසේ ම දීඝ නිකායේ පාඨික වර්ගයේ සිඟාල සූත්‍රයේ ද දෙමාපියන් කෙරෙහි පිළිපැදිය යුතු අන්දම දේශනා කරලා තියෙනවා.

රජගහනුවර සිඟාලක කියලා ගෘහපති පුත්‍රයෙක් හිටියා. පියාගේ කියමනකට අනුව ඔහු පියාගේ කඵරිය කිරීමෙන් පසුව දිසා නමස්කාරයෙහි යෙදී සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ආර්ය විනයේ (සම්බුදු සසුනේ) දිසා නමස්කාරය කරන අයුරු පැහැදිලි කිරීමේ දී දෙමාපියන් යනු නැගෙනහිර දිශාව බවත් ඒ දිශාවට (මා පියන්ට) නමස්කාර කිරීම හෙවත් යහපත් ලෙස ඔවුන් කෙරෙහි පිළිපැදිය යුතු ආකාරයත් තවත් බොහෝ කරුණුත් දේශනා කළා. ගිහියෙකු ලෙස ජීවිතය ගෙවන කල්හි අඩු පාඩු නැති සාර්ථක ජීවිතයක් ගෙවීමට අවශ්‍ය සියලුම උපදෙස් එහි ඇතුළත්ව දේශනා කළා. ඒ නිසා එම සූත්‍රය “ගිහි විනය” නමින් ද හඳුන්වනවා. මෙහිදී දෙමාපියන් සම්බන්ධ කරුණු වලට පමණක් අපේ අවධානය යොමු කරමු.

“පඤ්චති බො ගහපති පුත්ත ධානෙහි පුත්තෙත පුරත්ථිමා දිසා මාතාපිතරො පච්චුපට්ඨාතබ්බො” ගෘහපති පුත්‍රය, දරුවන් විසින් නැගෙනහිර දිසාව නම් වූ දෙමාපියන්ට කරුණු පහකින් නමස්කාරය හෙවත් උපස්ථානය කිරීම කළ යුත්තේ ය. මොනවද ඒ කරුණු පඤ්චකය?

01. හතො නෙසං කරිස්සාමි.
02. කිචං නෙසං කරිස්සාමි.
03. කුලවංසං ධපෙස්සාමි.
04. දායජ්ජං පටිපජ්ජාමි.
05. අප්ථා පන පෙතානං කාලකතානං දක්ඛිණි අනුපදස්සාමි’ති.

තේරුම

01. මම කුඩා කල දෙමාපියන් විසින් පෝෂණය වූයෙමි'යි අතීතය ළමාවිය ගැන සිතා තම මව්පියන්ට වැදිම්, කැවිම්, පෙවිම්, බොහෝ ඖෂධ ලබාදීම් ආදී උපස්ථාන (ඉහතින් දැක්වූ අයුරින්) කිරීම පළමු කරුණයි.

02. දෙමාපියන් විසින් දරුවන්ට අවස්ථානුකූලව යම් යම් වැඩකටයුතු පවරනු ලබනවා. ඒවා නො පිරිහෙලා, දුර්මුඛ නොවී අණ කළ අන්දමටත් වඩා හොඳින් සම්පූර්ණ කළ යුතුය. නිදහසට කරුණු දක්වා ඒවායින් මගහැර නොයා යුතුය. කුඩා කාලේ (යමක් කමක් තේරෙන වයසේ) සිටම දෙමාපියන්ගේ ගෙදර දොරේ ඉවිම් පිහිම් හා වතුපිටිවල කටයුතුවලට අනලස්වම සතුටු සිතින් උදව් විය යුතුය. ඒ අයගේ ජීවන ගමනට හැකි පමණින් සහාය විය යුතුයි. මෙය දෙවන කරුණයි.

03. මව්පියන්ගේ කුල වංශය නොනසා රැකිය යුතුයි. ඔවුන්ගේ කුලයට - ගෝත්‍රයට කැළැල් වන කිසිම දෙයක් නොකිරීම හා ඔවුන් සතු වස්තුව නිරපරාදයේ නිස්කාරණයේ විනාශ නොකිරීම ද මින් අදහස් කරයි. සමහර තරුණ දරුවන් අතින් දෙමාපියන්ගේ හිතට වේදනා ඇති කරවන මේ කරුණු දෙකම කැඩෙන තැන් තිබෙනවා.

දෙමාපියන් දරුප්‍රජාවෙන් බලාපොරොත්තු වන කරුණක් තමයි "තම දරුවෝ කුල වංශය නොසිඳා නොකැළැල්ව රැකගෙන ඉදිරියට යයි" කියන කාරණය. ඒ විශ්වාසය පළුදු නො කොට දරුවන් දැඩි අවධානයකින් ඒ සඳහා යොමු කරගෙන හුඟක් දුර බලලා අහිංසක දෙමාපියන්ගේ හිත් වලට දුක් ගින්දර නොදී ධනය කුලය ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීම භාරගත යුතුය.

04. දායාදයට හිමිකාරයෙක් වීම ඊළඟ කරුණයි. එදා අතීතයේ දෙමාපියන්ගේ වචනයෙන් පිට හිතුවමක්ට වැඩ කරන අකීකරු දරුවන්ට මරණාසන්න දෙමාපියෝ තම වස්තුව නොපවරති. අවසන් කැමැත්තට අනුව දෙමාපියන් ඒ අකීකරු දරුවන්ට ධනය දෙන්න අකමැති බව යම් ලෙසකින් කීමොත් ඒ වස්තුව රාජසන්නක වෙනවා මිස දරුවන්ට

නොදෙන්නේය. එනිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, දෙමාපියන්ගේ සිත් දිනාගත් විශ්වාසවන්ත දායාදයට හිමිකම් කියන දරුවෙක් වෙන්න කියලා.

05. දෙමාපියන් පරලොව ගියාට පසු දාන ධර්ම සංඛ්‍යාත පින්කම් කරලා වරින් වර අනුස්මරණය කිරීම් වශයෙන් පින් දෙයි කියා ද දෙමාපියන් දරුවන්ගෙන් බලාපොරොත්තු වෙනවා. එනිසා මව්පියෝ ජීවත්වන කාලයේ හොඳින් උපස්ථාන කරලා රැක බලාගෙන මිය ගියාට පසු වාමී ව අවසන් කටයුතු කරලා දින තුනෙන්, දින හතෙන්, මාස තුනෙන්, අවුරුද්දෙන්, අවුරුදු පතා ආදී ක්‍රමයෙන් හෝ හැකි පමණින් දිනපතාම හෝ පින් දහම් කරලා ඒ පින් දෙමාපියන්ට ද පැවරිය යුතුයි. බොහෝ අය දෙමාපියන් ජීවත්ව ඉන්න කාලේ පුළුවන් තරම් දුක් ගින්දර දීලා, හිත් තලලා, මැරුණාට පසු මළකඳට මහ පුදුම සැළකිලි කරනවා. පින්වත, ඇරුණු දැසට නැති සැළකිලි පියවුණු දැසට ඇති අවශ්‍යතාවයක් තිබේද? මව්පියන්ගේ මළ ගෙදරට සුරාව සුදුව එකතු කරගන්න එපා. සුරා මතින් මත්වුණු බේබද්දන් ලවා බුදුඅම්මගේ බුදුඅප්පච්චිගේ මිනීවල කප්පවන්න එපා. අවාසනාව කොතෙක් ද කියනවා නම් තමාද සුරා අවසිහියෙන් ඇස් රතු කරගෙන ඉන්න හැටි සමහර අවමංගල උත්සවවලදී දකින්න අපට සුලබව ලැබී තියෙනවා. මේ දෙමාපියන්ට කරන ගෞරවය ද? පරලොව ගිය මව්පියන්ටත් ලෝකයා විසින් දොස් පවරවන පහත් ක්‍රියා නොවේද? ඒ නිසා මේ ආදී කරුණු ගැන නුවණින් හිතලා මියගිය දෙමාපියන් කෙරෙහි බුදුන් වදාළ ක්‍රමයට පිළිපදින්න. සමහර දරුවෝ අවුරුදු හතළිහකට පනහකට පෙර මියගිය දෙමාපියන් සිහිකර ද නොකඩවා වර්ෂ පතා දන් පින්කම් කරන හැටි අප දැක තිබෙනවා. සැබවින් ම එය පුදුම විය යුතු නොවේ. මව් සුවදේ පිය සුවදේ මතක සටහන් හොඳ සන්පූරුෂ දරුවන්ගේ ඇට මිදුළු වලට ද කා වැදී පැවතීම නිරායාසයෙන් ම සිදුවන්නකි. ඒ ලද උපහාර හා කරුණා මෙමිත්‍රිය සසරෙදී වත් අමතක නොවේමය. ඒ බෝසත් දරුවන්ගේ ස්වභාවයයි.

පින්වතුනි, මේ දැක්වූ ක්‍රම පස් ආකාරයට අනුව යම් දරුවෙක් දෙමාපියන් කෙරෙහි පිළිපදී නම් ඔහු බුද්ධ ශාසනයට අනුව නැගෙනහිර

දිශාවට නමස්කාර කරන (බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක්) බුදුමග යන්නෙක් වේ. එවැනි කෘතවේදී දරුවන්ට දෙමාපියන් ද කරුණු පහකින් පෙරළා අනුකම්පා දක්වන බව තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සූත්‍රයේම දේශනා කොට තියෙනවා.

01. පාපා නිවාරණි
02. කල්‍යාණෙ නිවෙසෙණි
03. සිසං සික්ඛාපෙණි
04. පතිරුපෙන දාරෙන සංයොජෙණි
05. සමනෙ දායජ්ජං නියායාතෙණි

තේරුම

01. මව්පියෝ හොඳ කීකරු දරුවන්ව පාපයන්ගෙන් ගලවා ගන්නවා.

02. හොඳ යහපත් සාධු සම්මත ක්‍රියාවන්හි දරුවන් යොදවාලනවා. පුහුණු කරවනවා. මේ කරුණු දෙක ගැන මොහොතක් කල්පනා කොට බලන්න. දෙමාපියන් බොහෝ දුරට තද රළු වචනයෙන් ද සමහර විට අවවාද කරලා, තරවු කරලා, වැරදි වැඩ වලින් වළක්වා ගෙන හොඳ යහපත් දෙයට හුරු කරන්නේ, දරුවා කරන වැරදි දේ පිළිබඳ බරක් පතලක් නොදන්න නිසයි. නොදරුවෝ එපා කියද්දීම යළි යළිත් වරදෙහි යෙදෙන්න බලනවා. හොඳ ක්‍රියාවල වටිනාකමක් නොදන්න නිසා ඒවා නොකරන්න බලනවා. ඒ නිසයි එසේ දොස් නැගුවේ. ඒ හැරෙන්න අපට තරහකට හෝ නපුරක් කරන නියාවෙන් නොවේ. අනාථපිණ්ඩික සිටුකුමාට හිටියේ එකම පිරිමි දරුවයි. ඔහු පවුලේ අන් සොහොයුරියන් මෙන් නොවේ. විනෝදයට බර මිල මුදල් පසු පස හඹායන කෙනෙක්. සිටු පියා බුදු සසුනේ ප්‍රධාන දායක තනතුර ලැබූ සෝවාන් ඵල ලාභී ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් හැටියට තම පුතා ඒ මගට ගන්නට බැරි වීම ගැන ලොකු කණස්සල්ලකින් පසුවුණා. එහෙත් ඒ හේතුවෙන් එකපාරට ම සැර වැර වෙන්න බැලුවේ නැහැ. කරුණු කියලා හදාගන්න බැරි තැන උපක්‍රමයක් කළා. මිල මුදලට ලොල් වූ තම පුතාට මුදල් දී සිල්

සමාදන්වෙන්න, දන්දෙන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණපද අහගෙන එන්න යොමු කළා. දිනක් තම පියාගෙන් ලැබෙන මුදලට බණ අහපු පුතා ඒ ධර්මය අවබෝධ කරගෙන සෝවාන් ඵලයට ද පත්වුණා. මේ ක්‍රමයට මව්පියන් වුවද දරුවන්ගේ වැරදි වලට එක සැරයේම සැර වැර වීම, ගුටි බැට දීම, වලට නොපෙළඹී ඥානවන්තව කරුණා මෙමතියෙන් කරුණු කියලා ක්‍රමයෙන් දරුවන් සුමගට යොමු කරන්න ඕනේ. "තිරිසන් සතෙකුට වුවත් තිත්ත බෙහෙත් දෙන්නේ වැල මඳුලක හංගලා" කියලා පරණ කියමනකුත් තියෙනවානේ. දරුවන් නිසා හෝ හිත දූෂණ කරගත්තොත් එයින් ද පව් සිදුවෙන නිසා මව්පියෝ මේ ගැනද සාවද්‍යාන වන්න.

03. නොයෙක් ආකාරයේ දෙමාපියන් තමන් දන්නා ශිල්ප ශාස්ත්‍ර කිසි ලෝභකමක් නැතිව, ගුරු මුණ්ඩි නොතබාගෙන දරුවන්ට කියා දෙනවා. එසේ ම මිල මුදල් වියදම් කරලා දරුවන්ට බාහිර අධ්‍යාපනය ද ලබා දෙනවා. මව්පියන් නොහැදෑරූ, නොදත් දේ ගැන ද දරුවන්ට දැන උගෙනීමට අවස්ථාව සලසා දෙන්නේ දරුවන් තමන්ට වඩා උසස් තැනක ඉන්නවා දකින්න ඇති ආශාව නිසාම යි. එහෙත් ඉහතින් කී ආකාරයට දරුවන් තමන්ගේ යුතුකම් සම්ප්‍රදාය නොපිරිහෙලා සුවච්ච සිදුකරනවා නම් දෙමාපියන් ද මෙකී ශිල්ප හැදෑරවීම දැඩි කැමැත්තෙන්ම සිදුකරති.

04. ඊළඟ කරුණ නම් නිසි කාලයේ දී දරුවන් සරණ බන්ධනයන්හි යොදවාලීමයි. බොහෝ දුරට මව්පියන් හා දරුවන් අතර ඇති සුහදශීලීත්වය දෙදරා යාමට මුල් වෙන කරුණක් හැටියට මේ අවස්ථාව හඳුන්වන්න පිළිවන. එයට ප්‍රධාන හේතුව කරුණ දූ පුතුන් අධ්‍යාපනය ලබන වයසේදී ම හැඟීම් වලට වහල්වී සහකාර සහකාරියන් ගිවිසගැනීමයි. දරුවන්ගේ ආවාහ විවාහයන් සිදුවන්නට ඕන කරන්නේ දෙමාපියන්ගේ කුල ගෝත්‍රයට කැලැල් නොවන අයුරින් හා හොඳ ගති සිරිත් වලින් යුතු අය හා සමගය. මේ ගැන දරුවන් අනිවාර්යයෙන් ම සිතිය යුතුමයි. ඒ නිසා පෙරදා නම් මේ තීරණනාත්මක කටයුත්ත වුව ද සිදුකරනු ලැබුවේ දෙමාපියන්මය. දෙමාපියන් කෙදිනකවත් දරුවන්ට නපුරක් වෙනවා දකින්න කැමති නැති නිසයි, සමහර අවස්ථාවල

දරුවන්ගේ දුර දිග නොබලා ගන්න තීරණ වලට මව්පියන් හරස් වී විරුද්ධ වෙති. ඒ අවස්ථාවලදී දරුවන් දෙමාපියන්ට හරස් වෙති. බහින් බස් වී හිතුවක්කාරකම් කරති. මව් පිය සිත් තලා පෙලා රිදවති. මෙවන් අවස්ථාවලදී මව්පිය දූ පුත් දෙපාර්ශ්වය ම කලබල නොවී සන්සුන් මනසකින් නුවණින් තීරණ ගත යුතුයි. දරුවන් ද එවන් සම්බන්ධකම් එක සැරයේ ම හෙළා නො දැකිය යුතුයි. තරුණ මනස ප්‍රථමයෙන් ම තේරුම් ගෙන නිවී සැනසිල්ලේ ඒ අයට කරුණු අවබෝධ කරවිය යුතුයි. දෙමාපියන් දරුවන්ගේ සම්බන්ධකම්වලට විරුද්ධ වූ පසු ඒ අය පවසන්නේ “විවාහ වූ පසු එකට ඉන්නේ අම්මවත් තාත්තවත් නෙවෙයි, අපි නේ, ඒ නිසා අපට අවශ්‍ය විදියට මේවා සිද්ධ වෙන්න ඕනේ. අවුරුදු දහඅටට වඩා වැඩි දරුවන්ට තමන්ගේ ජීවිතය ගැන තීරණ ගන්න අයිතියක් තියෙනවා. ඒවාට ඇඟිලි ගහන එක සුදුසු නැහැ” කියලයි. ඒ කියමනේ සාධාරණයක් නැතුවා නෙවෙයි. එහෙත් ඒ තීරණ දරුවන් ගන්නට ඕනේ, මව්පියන්ගේ කුලය තරාතිරම් ආදියට ද අවධානය යොමු කරමින්, ඒ රාමුව ඇතුළේ පිහිටාගෙන දෙමාපියන්ගේ දැනුවත්වීමක් ඇතුවමයි. එසේ වූ කළ නැණවත් මව්පියෝ ඊට විරුද්ධ නො වෙති. මව්පියන් ජීවිතයෙන් ලද මහා අත්දැකීම් සමුදායට තමා ලද බාහිර අධ්‍යාපන දැනුමෙන් සමාන නොකළ යුතුය. බොහෝ දරුවන් ලා බාල තරුණ වියේ දී එවැනි තීරණ අරගෙන ජීවිත වරද්දා ගන්න තැන් සමාජයේ ඕනෑ තරම් තිබෙන නිසා, මව්පියෝ තම දරුවන්ගේ ජීවිත වලටත් ඒ අඳුරු කළු වලාව වැටෙයි කියන බියෙන් තමා ඒවා තහනම් කරන්නේ. හොඳ දරුවෝ ඒවාට හින් රිද්දවාගන්නේ නැතිව මව්පිය වචනයට අවනත වෙලා තම වයසට ගැලපෙන අයුරින් අධ්‍යාපනාදියේ නියැලෙමින් තම වගකීම නොපිරිහෙලා ඉටු කරමින් මව්පිය සිත් සතන් මව්ත කරමින් ඔවුන්ගේ සිත් වලට සහනය දෙති. මේ අනුව දෙමාපියන් තමන්ගේ ප්‍රිය දරුවන්ට සුදුසු ආවාහ විවාහාදිය ද නිසි කාලකයේ දී සම්පදනය කිරීම මව් පියන් සතු වගකීමකි.

05. එසේ ම සුදුසු කාලයේ දී තමන් සතුව ඇති දේපලාදිය දරුවන්ට සමසේ බෙදාදීම ද කරති. දරුවන් නොමග නොගොස් මව්පියන්ගේ උපදෙස්වලට අනුව කටයුතු කරමින් සමාජය ගැනත්,

ලෝකයේ ජීවත් විය යුතු ක්‍රමය ගැනත් අවබෝධයක් ලැබූ පසු, විවක්‍ෂණ බුද්ධිය ලැබූ පසු ඇති වස්තුව බෙදා දෙති. මේ අවස්ථාවද මව්පියන් හා දරුවන් අතර අසමගිකම් ගොඩනැගීමට බොහෝ දුරට කටයුතු යෙදෙති. මෙහිදී ද දෙමාපියන් දරුවන්ට වෙනස්කම් හිතාමතා ම නො කළ යුතුයි. දරුවන් ද තමාට අඩුවෙන් දුන්නා ය, අනිත් අයට මට වඩා වැඩියෙන් දුන්නා ය, කියා අහිතක් නොසිතා තමා වඩා රැකබලා පෝෂණය කළ උපකාරය පමණක් ම හිතලා ලැබුණු දෙයකින් සතුටු විය යුතුය. එහෙත් දෙමාපිය ප්‍රවේණියට නින්දා කරන, අකීකරු, දේපළ විනාශ කරන දරුවන්ට දේපළ දීමේ දී ඇතිවන වෙනස්කම් ගැන ඔවුන් තම දුර්වලකම නිසා ඇති වූ දෙයක් බව වටහාගෙන මව්පියන්ට වෙර නො කළ යුතුය. මව්පියන් ද දෙමාපියන් යන නාමයට අපහාසයක් නොවන ලෙස අත්තනාම් නොවී කටයුතු කළ යුතුය. මේ අයුරින් මව්පියන්ට සලකන ගුණ ගරුක කෘතවේදී දරුවන්ට නිසි කළ දේපළ පවරා ඔවුන් සැපවත්ව වෙසෙනවා දකින්න කැමති වෙති. මෙකී කරුණු පසෙන් දෙමාපියන්ට සලකන දරුවන්ට මව්පියන් සානුකම්පිකව කටයුතු කරන බව සිගාලෝවාද සූත්‍රයේදී දේශනා කර තිබේ.

හිරු සඳු ගෙන් ලොවට ලැබෙන ආලෝකය අසීමිත මුත් දරුවෙකුගේ ජීවිතයට මව්පියන් නමැති වන්ද සූර්යයා නො පැයුවේ නම් ඒ ජීවිත සඳා අඳුරේ ය. හිරු සඳු දහසකින්ද නො ලැබෙන ආලෝකයක් දරුවෙකුට දෙමාපියන්ගෙන් ලැබෙන්නේ මය. අපේ ජීවිත මග එළිපෙහෙළි කළ ඒ උතුමන්ට ප්‍රති උපකාර කළ යුතු අයුරු බුද්ධ දේශනානුසාරයෙන් හා තම තම නැණ පමණින් අවබෝධ කරගෙන හද පත්ලෙන් ම ඔවුන්ට සැලකීම දරුවන් සතු යුතුකමකි. දැන් අපි අපේ අවධානය යොමු කළ යුත්තේ එසේ දෙගුරුන්ට නොසලකා මග හරින අසත්පුරුෂ දරුවන්ට ලැබෙන අනිටු පල විපාක දැන ගැනීමටය.

දෙගුරුවන්ට නොසලකන දරුවන්ට

ඒවු භික්ඛවෙ මිවණ පටිපජ්ජමානෝ බාලෝ අවානෝ අසපුරිසෝ බතං උපහතං අත්තානං පරිහරති. සාවජ්ජෝ ච හොති සානුවජ්ජෝ විඤ්ඤා නං බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති.

මහණෙනි, මේ ලෝකයේ දෙදෙනෙකු කෙරෙහි වැරදි ලෙස පිළිපදින බාල වූ, අඥාන වූ, අදක්ෂ වූ අසත්පුරුෂ තෙමේ තම ගුණ සාරා දමන ලද්දේ වෙයි. නසා ගන්නා ගුණ ඇති ආත්ම දරන්නෝ වෙයි. වැරදි සිහින වූයෙක් වෙයි. නුවණැත්තන්ගේ උපවාද ලබන්නෙක් වෙයි. බොහෝ පව් රැස්කරගත් අයෙක් ද වෙයි.

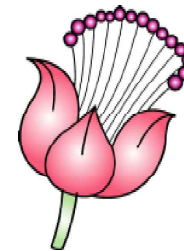
කතමෙසු ඒවු : ඒ කවර දෙදෙනෙක් කෙරෙහි ද යත්,

මාතරී ච පිතරී ච: මව් කෙරෙහි හා පියා කෙරෙහි ය.

අංගුත්තර සඟ්ගෙහි දුක නිපාතයේ ආයාචන වර්ගයේ සඳහන් මේ සූත්‍ර දේශනාවෙන් කියවෙන්නේ මව් හා පියා යන උත්තමයන් දෙදෙනා කෙරෙහි වැරදි ලෙස, දුෂ්ඨ ලෙස පිළිපදින අනුවණ දරුවන්ට සිදුවෙන දුර්විපාකයි. ගුණ සාරා දමා ගත් ඒ අනුවණ අන්ධ බාල දරුවෝ සමාජයේ නැණවත් සත්පුරුෂ ප්‍රජාවගේ ගර්භාවට දෝෂ දර්ශනයට ලක්වෙති. බුද්ධ කාලයේ එක් බ්‍රාහ්මණ පිය කෙනෙකුට දරුවන්ගෙන් සැළකිලි ලැබුණේ දේපළ බෙදා දෙන තෙක් පමණි. එතැනින් පසු ඔවුන් පියාට නොසලකා හැරියහ. අසරණ බමුණු පියතුමා තුන්ලෝකයේම පියාණන් වූ සම්බුදුපියාණන් සම්පයට ගොස් තම දුක්ගැනවිල්ල ප්‍රකාශ කළේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ කියා දුන් ගාථා පාඩම් කරගෙන ගොස් දරුවන් ද වාඩිවී සිටි මහ රැස්වීමක දී ඒ ගාථා ප්‍රකාශ කළේය. එවකට

දෙමාපියන්ට නො සලකන දරුවන්ට රාජ දණ්ඩන නියමවී තිබිණි. පියාගේ මේ ප්‍රකාශනය අසලා දඬුවමට බියෙන් සිදු වූ වරදට ඤාමා කරගෙන දිවි ඇති තාක් උවටැන් කළහ. ධම්ම පදයේ සහස්ස වර්ගයේ එන බහු පුත්ථික තෙරණියට ද දරුවන්ගෙන් වූ එවැනි ම වෙනස්කම්වලට ලක් වන්නට සිදුවූවාය. වස්තුව බෙදා දෙන තෙක් බොරු ශෝඛනයට වාටු සිතින් සංග්‍රහ කිරීම හොඳ නැත. දෙමාපියන්ට නොසලකා හැරීම ඥානවන්තයෝ ගරහන්තකි. දඬුවම් වලට ද ගොදුරු වීමට හේතුවිය. බොහෝ පව් රැස්කරන්නෙක් ද වෙයි. මව්පියෝ යනු ගුණවතුන් ය. එවැනි උතුමන්ට වැරදි ලෙස පිළිපැදීමෙන් දුක් විපාක මෙලොව වශයෙනුත් පරලොව වශයෙනුත් ලැබෙති. සමාජයෙන් ලැබෙන නින්දා අපහාස මෙන් ම තමන්ට ද තමන්ගේ හිත දොස් පවරයි. දෙමාපියන්ට දුන්න දුක් ගින්දර මැරෙන මොහොතේ සිහිවෙයි. ඒ දුකෙන් ම මැරී ගොස් අපායේ උපදී. කල්ප ගණන් අපා ලෝකවල, ප්‍රේත ලෝකවල, තිරිසන් ලෝකවල, හා මනුලොව ද අන්ධ- ගොළු-බිහිරි ව අහේතුක ප්‍රතිසන්ධි ලබා දුක් විඳිති.

අම්මට බැන්න දුවක්

ලක්දිව එක්සේසත් කළ දුටුගැමුණු මහා නරේන්ද්‍රයාණන්ගේ පුත්‍රයාණ කෙනෙකු වූ පින්වත්ත සාලිය රාජ කුමාරයාට අගබිසව වූ අශෝක මාලා කුමරිය රජ ගෙදර අග මෙහෙසියක් වන්නට මහ පින් තිබූ රූප ශෝභාවෙන් දුරලඳුන් පරයන, පඤ්ච කලායාණයෙන් පිරිසුන් අඳුරු කාමරයකට පහන් එළි රහිතව ශරීරාලෝකයෙන් ඕවරකයේ අඳුර නසන්න හැකිවූ ප්‍රභාස්වර රූසපුවකින් යුක්ත වූවා ය. එහෙත් ඇය උපන්නේ සැබොල් පවුලක ය. සැබොලු කුලයෙන් රජ කුලයට ගියත් උපතේ අඩුව කොතරම් කෙනෙකුට බලපානවා ද? මැයට ඒ අවාසනාව උදාවුනේ වෙන දෙයකින් නො ව, පෙර භවයක ඇය ලක්දිව ම එක් කුලයක ඉපිද සුමනා නම් වූවාය. දිනක් මව සමග මල් ද රැගෙන බෝධීන් වහන්සේ නමක් කරා ගොස් මළු සම්පූර්ණයෙන් ම පිරිසිදු සිතින් ඇමද මල් අසුන දෝවනය සඳහා පැත් ගෙන ඒමට මැණියන් දියට ගිය පසු කුසගින්න නිසා සුමනා නිවසට දිව ගොස් කැඳ පානය කරමින් හුන්නාය. මව කටයුතු නිමවා ගෙට ආ පසු දකින්න ලැබුණේ, ඇය සෑම තැනම බත්හුළු විසුරුවා තිබූ අයුරු ය. මව ඇයට අවවාද දෙන අදහසින් "වණ්ඩාලිය, ගේ අපිරිසිදු කළේ මන්දැ"යි ඇසීය. ඒ වචනයට කුපිත වූ ඇය මවට "වණ්ඩාලි මම නොවේ ඔබම"යි කීවාය. මේ අකුසලයෙන් වණ්ඩාල කුලයේ උපන්නාය. මල් පුදා බෝ මළු ඇමදු පිනෙන් මනා රූප සම්පත්තියක් ලැබ රජ ගෙයි සැප විඳින්නට ද අවස්ථාව ලැබුවා ය. ළදරු කළ මවට එවැනි වචනයකින් පවා අපහාස කිරීම තරම් අවාසනාවකට, දුකකට පත් කිරීමට තරම් ඒ පව බලගතු වී නම් නිතර දෙවෙලේ මව්පියන්ට කරුණු සහිත ව හෝ රහිත ව

අවබෝධයක් ඇති දරුවන් බැණවදී නම්, එයින් ලැබෙන දුක් විපාක මොන තරම් වේද? එදා ප්‍රිය මනාප වචනයෙන් "මගේ රත්තරන් දුවේ, පුතේ" කියා ඇමතු දේවගීතිකා පරයන මිහිරි හඬින් නැළවිලි ගී ගය ගයා දෙනෙතට නිදි සුව දුන් ඒ මව්පියන්ට මොන හේතූන් නිසා හෝ දරුවන් බැණ වදි නම්, එහි අනිටු දුක් විපාකවලින් මිදිය නොහැක්කේ ය. එදා අප දිහා කරුණා මෙමු වැහෙන දෙනෙතින් බැලූ මව්පියන් දෙස වපර ඇසින් ඔරවා - රවා බැලීමෙන් ලැබෙන දුක් විපාක කොතෙක් වෙයි ද? ඇස් අන්ධව වපරව උපදිනවා. එදා තනපුඬුව දෙනොල් කියා කිරි උරා බිපු කටින් ම ඔවුන්ට පෙරළා බැණ වදින විට ඒ හිත්වලට දැනෙන දුක කොපමණ ඇද්ද? අපායේ ඉපදෙන්න, ගොළුවෙලා, කෙලතොළුවෙලා, ගොතවෙලා, දුක් විඳින්න සිදුවෙන මහ පාපයකි. එදා දෙ අත් දෙපා සිපගෙන නො කඩා නොනිදා හැදූ වැඩු අත් පාවලින් ම ඒ මව්පියන්ට දැන් ඔසවාගෙන, දඬු මුගුරු ඔසවාගෙන ඔවුන් ඉදිරියට යයි නම්, එපමණකින් නො නැවතී ගුටි බැට දේ නම්, අංග විකල වෙලා, කොර වෙලා, අත පය අහිමි වෙලා, දුක් විඳින්න සිද්ධ වෙනවා මයි. අපා දුක් විඳින්න සිද්ධ වෙනවා මයි. පඤ්ච ආනන්තරිය අකුසල කර්ම අතරට මව් මැරීම ද, පියා මැරීම ද ඇතුළත් වන්නේ දෙමාපියන් තුළ ඇති මහා ගුණ සාගරයේ ඇති බලගතු බව නිසාය. යම් දරුවෙක් එවැනි ගුණවතුන්ගේ ජීවිත තොර කළේ වී නම් (මැරුවේ නම්) ඒකාන්තයෙන් ම ඊළඟ ආත්මයේ කිසි තැනක නො ඉපිද අවිච් මහ නරකයේ ම උපදින නිසයි ඒවාට ආනන්තරිය අකුසල කර්ම කියන්නේ. අජාසත් රජු ගෞතම බුදු සසුනේ ශ්‍රද්ධාවත් ගිහියන් අතර අග්‍රයි. එහෙත් අසත්පුරුෂ ආශ්‍රය නිසා පීතෘ ඝාතක අකුසලයෙන් මේ ජීවිතයේ ම බුදු බණ අසා සෝවාන් වීමට තිබුණු වාසනාව අහිමි කරගෙන, නිවන් දොර වසාගෙන, අපා දොර විවර කරගෙන අදත් දුක් විඳිනවා නේද? මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේ ද දුක් වින්දේ එවැනි අකුසලකිනි. මේ කරුනු වලින් පැහැදිලි වන්නේ මව්පියන්ට වැරදි ලෙස පිළිපැද්දොත් එහි අනිෂ්ඨ දුක් විපාක මේ ජීවිතයේ දීත් පරලොවේ දීත් ලැබෙනවා කියන කාරණයයි. ඒ අසත්පුරුෂ දරුවන් වසලයින් ගණයට ද වැටේ.

යො මාතරං වා පිතරං වා - ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං

පහු සන්තො න හරති - තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති

අන්තික භාරද්වාජ බමුණා තමා ගිනි දෙවියන් පුදන තැනට වැඩිය ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේට වසල වාදයෙන් බැණ වැදුනා. මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේ කාරුණිකව ඔහුට දේශනා කළේ වසලයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් වන්නේ, උපතෙන් නොවේ, ඉපදිලා කරන පහත් ක්‍රියා අනුව හෝ උසස් ක්‍රියා අනුව බවයි. වසලයෙක් ගණයට වැටෙන දුර්ප්‍රතිපදා අතරට යම් දරුවෙක්, මව්පියන් වයෝවෘද්ධ වූ පසු තමාට ඒ අය පෝෂණය කිරීමේ හැකියාව තිබිය දීම ඔවුන්ට ඇප උපස්ථාන නො කොට මග හරි නම්, ඔහු වසලයෙක් ය කියා දැනගත යුතුයි කියලයි. එය වසල ධර්මයකි. පහත් ක්‍රියාවකි.

යො මාතරං වා පිතරං වා - භාතරං හගිනිං සසුං

හනති රොසෙති වාචාය - තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති

යමෙක් මවට පියාට හෝ සොයුරු සොයුරියන්ට හෝ නැදි මයිලනුවන්ට හෝ වැඩිහිටියන්ට හිංසා කරයි නම්, පරුෂ වචනයෙන් බැණ වදින නම්, ඔවුන්ට කෝපය උපදවයි නම් ඔහු ද වසලයෙක් ය යනු ගාථාවේ අදහසයි. මෙහි අපේ මාතෘකාව “මව් පියන්ය..” ඔවුන්ට තද වචනයෙන් බැණ වදි ද, වචනයෙන් හිත රිද්දාවී ද, තලා පෙළාවී ද, ඒ අසත්පුරුෂ දුෂ්ඨ ක්‍රියාව නිසා ඒ දරුවා වසලයෙක් වේය. මේ නිසා මිහිරි වදනින් සවන් පත් සැනසූ ඔවුන්ට තමා ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ ඇසීමට නො හැකි තියුණු හුල් වැනි වචනයෙන් දොස් නගා ද, ඔබේ මුළු ජීවිතයටමත්, මුළු සසරටමත් දුක පරිහානිය අවාසනාව ඇති කරවන ඒ “වස්කවිය” ඔබම ඔබේ මුළු ජීවිතයට කියවා නො ගන්න. මව්පියන්ට මිහිරි වදනින් කථා කිරීම, ඇමතීම, නම් වූ “සෙත් කවිය” කියවාගෙන මේ ජීවිතයත්, මුළු සසර ගමනත් දියුණුවට පත් කරගන්න.

පින්වත, ඔබම තීරණය කරගන්න, මේ අනුව ඔබ බ්‍රාහ්මණයෙක් ද වසලයෙක් ද කියා. ඔබේ පැවැත්මේ යම් අඩුවක් ඇතොත් එය සකසාගෙන බ්‍රාහ්මණයෙක් වෙන්න අදම හිතට ගන්න. යම් දිනක සිට

හෝ තම තමන්ගේ වැරදි හඳුනාගෙන නිවැරදි කරගනී නම්, සිදුවූ වැරදි යටපත් කරගෙන සිද්ධ වෙන්න තිබුණු හයානක වැරදි වලින් මිදී සුමගට යොමු වූ දා පටන් කරගත් කුසල් ටික හෝ පිහිට පිණිස හරවාගෙන සැනසෙන්න හිතට ගන්න.

යො මාතරං වා පිතරං වා - ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං

පහු සන්තො න හරති - තං පරාභවතො මුඛං

දවසක් දෙවරම් විහාරයේ සියලු දෙව් මිනිසුන්ගේ අසහාය අනුශාසක වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩ හිඳිනා කළ මධ්‍යම රාත්‍රියේ දස දහසක් දෙවියන් රැස් ව බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් විමසුවා “දෙව් මිනිසුන්ගේ පිරිහීමට හේතු වන දොරටු (කරුණු) මොනවා ද?” කියා. එහිදී කෙනෙකුගේ පිරිහීමට හේතු වන කරුණු අතරට මේ දෙමාපියන්ට නොසළකා හැරීම ද හේතු වෙන බව දේශනා කොට වදාළා. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන ශ්‍රී මුඛ ගාථාවයි ඉහතින් සඳහන් ව ඇත්තේ. දෙමාපියන්ට නොසළකා හැර යම් දරුවෙක් වෙසෙයි නම් ඒ ගුණවතුන්ට කරන ද්‍රෝහි කම නිසා ජීවිතයට ලැබෙන මහා සාපය ඒ දරුවන්; ධනයෙන්, ධාන්‍යයෙන්, ගුණයෙන්, යසසින්, කීර්තියෙන්, ආයුෂයෙන්, වර්ණයෙන්, සැපෙන්, සම්පතෙන්, මෙලොවින්, පරලොවින්, ආධ්‍යාත්මයෙන්, බාහිරෙන් යන හැම අයුරින් ම පිරිහෙන්න, අගාධයට වැටෙන දොරටුවක් වෙනවා. ඒ නොගෙවෙන සසර පුරාවට ම බලපාන සාපය ජීවිතයට එකතු නොකර ගැනීමට සත්පුරුෂ දරුවන් විසින් වග බලාගත යුතුයි.

නිවසේ බුදුවරුන්ට උපස්ථාන දක්වන දරුවන් ලබන අනුසස්

ද්විසු භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො වියනො සපුරිසො අකකං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජ්ජො ච හොති අනනුවජ්ජො විඤ්ඤානං බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.

මහණෙනි, දෙදෙනෙකු කෙරෙහි මනාව පිළිපදින්නා වූ, වාක්ත සන්පුරුෂ පණ්ඩිත තෙමේ තම ගුණ සාරා නොදමන ලද්දේ නොනස්නා ලද ගුණ ඇති ආත්ම දරන්නේ වෙයි. වරද රහිත වූයේ වෙයි. නුවණැතියන්ගේ දෝෂාරෝපණයට ලක් නොවන්නේ ද වෙයි. එසේ ම බොහෝ පින් රැස්කර ගන්නේ ද වෙයි.

කතමෙසු ද්විසු : ඒ කවර දෙදෙනෙක් කෙරෙහි ද යත්,

මාතරී ච පිතරී ච : මව කෙරෙහි හා පියා කෙරෙහි ය.

අංගුත්තර නිකායේ සදහන් මේ සම්බුදු දෙසුමෙන් කියවෙන්නේ මව හා පියා කෙරෙහි යහපත් ලෙස පිළිපදින නැණවත් සන්පුරුෂ දරුවන්ට ලැබෙන ආනිසංස ස්වල්පයකි. තමාගේ ගුණ විනාශ නො කර ගත් කෙනෙක් ද වෙනවා. සමාජයේ ඥානවත්තයන්ගෙන් ගර්භා නො ලබන, සෑම තැනින් ම ප්‍රශංසා ලබන, ගුණ කීර්ති දසක විහිදුවා වෙසෙන්නෙක් වෙනවා. “මොහු මව්පියන්ට පුදුම ස්තෝතයකින් ගෞරවයකින් කටයුතු කරනවා” කියා සමාජයෙන් ගරු සැලකිලි ලබනවා. “පූජකො ලහනෙ පූජං” දෙමාපියන්ට තමා පූජා සැලකිලි කොට ඒ හේතුවෙන් ලෝකයාගෙන් තමන් ද පූජා ලබන්නෙක් වෙනවා. “වඤ්ඤා පටිවඤ්ඤං” තමා දෙමාපියන්ට වැඳුම් පිදුම් ගරු බුහුමන් දක්වා ඒ හේතුවෙන් සමාජයෙන් තමා වන්දන මානන ගරු බුහුමන් ලබන්නෙක්

වෙනවා. එය මේ ජීවිතයට පමණක් නොවේ සසර පුරාවට ම ඒ අනුසස් ලබනවා. දෙමාපියන්ට නො සැලකීම පිරිහීමේ දොරටුවක් ලෙසත්, වසල ධර්මයක් ලෙසත් පරාහව සූත්‍රයේ හා වසල සූත්‍රයේ දී දේශනා කළා නම් මව් පිය උවටැන වනාහි දියුණුවේ දොරටුවක් මයි. බ්‍රාහ්මණ (ශ්‍රේෂ්ඨ) ධර්මයක් මයි. මංගල සූත්‍රයේ දී “මාතා පිතු උපධ්‍යානං එතං මංගල මුක්ඛං” කියලා මව්පිය උවටැන උතුම් මංගල කරුණක් ලෙස ද වදාළා. ඒ නිසා ඔබ ඒ දියුණුවේ රන් දොරටුව අභියසට පැමිණෙන්න. ශ්‍රද්ධාව නමැති යතුරෙන් ඒ දොර දෝතින් ම විවර කොට ගෙන ශ්‍රේෂ්ඨ බ්‍රාහ්මණයෙක් ලෙස මොක් පුරයට පිවිසෙන්න. දෙමාපියෝ යනු ගෙදර ඉඳලාම දරුවන්ට පින් වගා කරගන්න පුළුවන් පින් කෙතක් ය. ඔවුන් ගෙදර බුදුවරු වන්නේ ඒ නිසයි. ඒ උතුමන්ට හොඳට යහපත් ලෙස පිළිපැදීමෙන් බොහෝ පින් රැස්වෙනවා.

සබ්බමකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතා පිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජතා භොජති.

මහණෙනි, යම් පුත්‍රයෙකුගේ නිවසෙහි මව්පියන්ට ගෞරවයෙන් උපස්ථාන කරනු ලැබේ නම්, පුද සැලකිලි කෙරේ නම්, ඒ නිවස බ්‍රහ්මයන් සහිත නිවහනක් වේය.

සපුබ්බාවරියකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතා පිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජතා භොජති.

මහණෙනි, යම් දරුවෙකුගේ නිවසෙහි මව්පියන්ට පුද සැලකිලි කෙරේ නම්, ඒ කුලය පූර්ව ආචාර්යයන් සහිත වූ නිවහනක් වේය.

සාහුනෙය්‍යකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතා පිතරො අජ්ඣාගාරෙ පූජතා භොජති.

මහණෙනි, යම් දරුවෙක් ස්වකීය නිවහනෙහි දෙගුරුන්ට සැලකිලි කෙරේ නම්, ඒ ගෙපැල ආහුනෙය්‍ය සහිත මැදුරක් වේය.

මේ ශ්‍රී මුඛ දෙසුම් වලින් ප්‍රකාශ වෙන ආකාරයට යමෙක් තම මව් පියන්ට හැකි පමණින් තමන්ගේ නිවසේ ම වඩා හිඳුවාගෙන උපස්ථාන

කෙරේ නම් ඒ ගෙදර බ්‍රහ්මයින් සහිත පූර්වාචාර්යයන් සහිත ආහුන්‍යාය සහිත නිවසක් වන බවයි. එබැවින් එහි අගය වටහා ගෙන ඒ ශ්‍රී කාන්තිය ඔබ ඔබේ ගෙපැලට ද ළඟා කරගන්න.

තාය නං පරිවරියාය - මාතෘපිතුසු පණ්ඩිතා

ඉධෙව නං පසංසනි - පෙව්ව සග්ගෙ පමොදනි.

මව් පියන් කෙරෙහි දක්වන ඒ වතාවත් හේතුවෙන් පණ්ඩිත ඥානවන්ත දරුවෝ මෙලොව දී ම ජනී ජනයාගෙන් පැසසුම් ලබන්නෝ වෙති. ඔවුන්ගේ ගුණ රාවය; මනුලොව, දෙවිලොව, බ්‍රහ්මලොව සිසාරා හමා යන්නේය. එනිසා දෙවියන් ආදීන්ගේ අවධානය දිව කන, දිව නෙත යොමු කරන්නාහ. පරලොව දී ස්වර්ග සම්පත් ලබා සුවසේ ම නිවන් සම්පතින් ද සැනසෙන්නේ ය.

පියාගේ ඔවදන පිළිගත් පුතෙක් රජ වූ වගයි

අතීතයේ බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කල බලසම්පන්න වූ ඔහු කෝසල රට ද තම අණසකට ගැනීම පිණිස සේනාව සමග නික්මී යුද්ධය ප්‍රකාශ කළේය. කොසොල් රජු ඔහු හා යුධ වැදී මැරෙනවාට වඩා දිවි ගලවා ගන්නා අදහසින් මෙහෙසිය හා අඤ්ඤාතක වේශයෙන් (වෙස්වලාගෙන) රටින් පලා ගොස් බරණැස කුඹල් ගමක සාමාන්‍ය ලෙසින් ජීවත්වන කාලයේ බිසවට දරුවෙකු ලැබුණේ ය. ඔහුට දීඝායු යයි නම් කළේය. කුඹල් වෙසින් සිටින දීඝිනි කොසොල් රජු තම දීඝායු කුමරුට ශිල්ප දීම පිණිස ඇත රටකට යැවීය. කලකට පසු බ්‍රහ්මදත්ත රජුට දීඝිනි කොසොල් රජු වෙස්වලාගෙන කුඹල් ගමක ඉන්නා බව ආරංචි වී ජීවග්‍රහයෙන් අල්වාගෙන ගෙල සිඳීම පිණිස වදමල් පළඳවා විටියෙන් විටිය අඩබෙර ගසමින් කස පහර දෙමින් රැගෙන යන්නට විය. දීඝායු කුමරු ද මනාව ශිල්ප හදාරා හමාර වී මව්පියන් බැහැ දකින්න එන අතර තුර දී මේ අවාසනාවන්ත සිදුවීම දකින්නට ලැබුණි. කස පහර කමින් යන පියාට තම පුතා මහ සෙනග අතරින් පෙනුණි. දරුවා කලබල වී විලාප නඟමින් අඩා වැළපී මව්පියන් තුරුලට ඇවිත් විනාශයට පත්වේ යැයි බියෙන් හා දරුවාගේ අනාගතය ගැන සිතලා පුතාට ඇසෙන්නට “දරුව, දීඝායු, ළඟ නොබලා දුර බලන්න. වෛරයෙන් වෛරය සන්සිඳෙන්නේ නැත.” කියා වරින් වර කීවේ ය. දරුවෙකුට තම මව්පියන්ට එවැනි දුකක් වනවා දකින්න කෙසේ නම් හැකි වේද? හද කකියවන දරාගත නො හැකි ඒ අවාසනාවන්ත අමිහිරි දුක් වේදනාව මහ දැඩි හිතකින් පියාගේ ඔවදන සිහි කර යටපත් කර ගත්තේ ය. තමා ඔවුන්ගේ පුත්‍රයා බව නො හැඟවෙන්නට වග බලාගත්තේ ය. නෙතු අද්දර රැඳුණු උණු කඳුළු බිඳ

මහි කාන්තාවට බොන්න නුදුන්නේය. මව් පියන් ගෙල සිඳ, අත් කැලිවලට කපා සතර වාහල්කඩ දමා වැළලී ය. දීඝායු කුමරා අඳුර වැටුන පසු මව් පියන්ගේ ශරීරාවයවයන් මහ වේදනාවෙන් එකතු කොට දරසැයක දමා අවසන් ගෞරවය දක්වාලූයේ ය. තම ලෝකය ම අඳුරු වූ බව හැඟුණ පුතුට එළිය දුන්නේ පියාගේ දෙතොලින් පිට වූ ඔවදන් පෙළයි. බරණැස් රජුගේ ඇත් ගොවිවා මිත්‍ර කරගෙන ඔහුට සහය වෙමින් වෙසෙන කළ විනා වාදනයට අති දක්‍ෂ බවක් දැක් විය. දිනක් ඇත් හළ දෙසින් ඇසුණු මනහර වීණා නාදය අසා බ්‍රහ්මදත්ත රජු ඔහු රජ මැදුරට ගත්වාගෙන ගැයුමෙන් වැයුමෙන් තමා සතුටු කිරීමට පැවරීය. ටික දිනක් යනවිට අතිශයින් රජු හා මිත්‍ර විය. රජුට ඔහු නැතිව ම බැරී විය. දිනක් සේනාව සමග මුව දඩයමේ යෙදුන රජු, දීඝායු කුමරු සමග සේනාව හැර වනය දෙසට රථයෙන් ගියේය. විඩාපත් රජු රථයෙන් බැස රැක් සෙවනක දීඝායු කුමරුගේ උකුලේ හිස තබා නින්දට වැටුණේ ය. ඒ නිසල මොහොතේ කුමරුට තම මව් පියන් අමු අමුවේ ඝාතනය කළ තම සතුරු රජුගෙන් පළි ගැනීමට හොඳ අවස්ථාව බව කල්පනා වී කොපුවෙන් කඩුව ගෙන අමෝරා ගත්තේය. එකතෙහි පියා දුන් “දරුව දීඝායු ළඟ නො බලා දුර බලන්න. වෛරයෙන් වෛරය නො සන්සිඳේ” යන ඔවදන සිහි වී යළි කොපුව තුළට කඩුව දැමුවේය. තුන් වරක් ම මේ අයුරින් තම ආවේගය පියාගේ වචනයෙන් පාලනය කර ගත්තේය. බ්‍රහ්මදත්ත රජුට භයානක සිහිනයක් පෙනී ත්‍රස්තව අවදි විය. කුමරු හේතුව විචාලේය. රජු දුටුවේ ද කොසොල් රජු ගේ පුතා තමාව ඝාතනය කිරීමට තැත් කරන බවයි. එය ප්‍රකාශ කළේය. කුමරු එවිට තමා ගැන ද තෙවිටක් ම පියාගේ අවවාදය සිහි කර රජු නො මැරූ බවද සියලු විස්තර රජුට කීවේය. රජු කථාව අසා කුමරු කෙරෙහි පැහැදි ඔවුනොවුන්ට ජීවිත දානයට (ගිවිසගෙන) සපත කරගෙන කුමරු මාළිගාවට රැගෙන ගොස් අමාත්‍ය මණ්ඩලය රැස් කරවා ඔවුන්ට ද කුමරු හඳුන්වා දී කිසි වද හිංසාවක් නොකොට තම දූ කුමරිය ද පාවා දී පියාගේ කොසොල් රට රාජ්‍යයද පවරා එහි අභිෂේක කරවීය. අනතුරු මිතුරුමින් කල් ගෙවීය. මේ දිසිති කෝසල ජාතකයෙන් ප්‍රකාශ වන

අන්දමට පියාගේ ඔවදන් හිස් මුදුනින් පිළිගෙන ක්‍රියා කළ නිසා ඔහු ලද මහා වාසනාව බලන්න. මේ ලෙසින් යම් දරුවෙක් මව්පියන්ගේ වචනයට අකීකරු නොවී විරුද්ධ නොවී ක්‍රියා කරන්නේ වී නම් ඔවුනට කෙදිනකවත් අනර්ථයක් නොවී අභිවාද්ධියක් සැලසෙන්නේය.

මේ අයුරින් දෙමාපියන්ට හොඳින් සැලකීමෙන් ද ඔවදන් පිළිගෙන ක්‍රියා කිරීමෙන් ද දරුවන්ට ලැබෙන ආනිසංස මෙපමණ යයි කිව නොහැක. “මාතෘපිතු උපධ්‍යානං හික්ඛවෙ පණ්ඩිත පඤ්ඤානං සපුරුස පඤ්ඤානං” මහණෙනි, මව්පියනට උපස්ථාන කිරීම වනාහි බුද්ධාදී නැණවතුන්ගේ පැනවීමකි. සත්පුරුෂයන්ගේ පැනවීමකි. අනුදැනුමකි. යනුවෙන් ද දේශනා පාඨයක් තිබෙනවා. මෙවැනි ධර්ම කාරණා තුළින් අපි අපේ ජීවිත ඔද ගත්වාගෙන තෙජ ගත්වාගෙන ඒ උතුමන් වැඩම කළ බුදු පෙරහැරට පේළි වී සග මොක් සුව ළඟාකර ගනිමු. ඒ සඳහා අතීතයේ එවැනි බෝසත් උතුමෝ මව් පිය උපස්ථානය කර ඇති අයුරු ද දැන ගැනීම ද වටින්නේ මය.

අප මහා බෝධි සත්ත්වයන් වහන්සේ ලොවුතුරා බුදුබව පිණිස බෝධි සම්භාර පූරණය කරන කාලයේ නොයෙක් ජාති සතසහග්‍රයන් හි මාපිය උපස්ථානය ද කරමින් පාරමී බලය තර කරගනු ලැබුවා. ලෝක වාසීන්ට සදාතනික සැප සලසා දීම පිණිස, ලොවුතුරා බුදුබව පිණිස මුලින් ම සිත පහළ වුනෙන් මැණියන් නිසයි. දින හතක් තම මැණියන් කර පින්නාගෙන රුදුරු මහ සයුරේ රැළි මාලාවලින් පීඩා විඳිමින් කැමක් බීමක් නැතිව දුක් විඳගෙන තම මැණියන් ගොඩ ලූ අවස්ථාවේ මුහුදු වැල්ලේ ක්ලාන්තව දැඩි වෙහෙසින් දිගා වී සිටි පුතු ළඟට ගිය ඒ මැණියන් වීර උදාර අදහස් ඇති තම පුතාගේ හිස පිරිමදිමින් හද පත්ලෙන් නැගුණු දරු කරුණාව මුසු විශ්වබල පරදන මහා ආශිර්වාදයක් කළා. ඒ තමා “ඔබේ ජීවිතය ගැනවත් නො සිතා මගේ ජීවිතය මහා දුක් විඳලා බේරාගත් බුදු පුතේ, සැබැවින් ම මේ ලෝකයේ ම ඉන්න සියලු සත්ත්වයන්ට ම පිහිට වෙන්න ඔබ මතු දිනක ලොවුතුරු බුදු බවම ලබාවා!” කියලයි. ඒ මැණියන්ගේ ජීවිතය එලෙස බේරූ නිසා ඒ අම්මා කළ හෘදයාංගම ආශිර්වාදය මුදුන් පැමිණුනා. ලොවුතුරා බුදු වුණා. ඒ

ජීවිතයේ දී ආරම්භ වූ පාරමි ගමනේ දී මා පිය උපස්ථානය නිතැතින් ම සිදු කළා. සෝමනන්ද ජාතකයේ දී, සාලිකේදාර ජාතකයේ දී, මාතුපෝෂක ජාතකයේ දී, සාමජාතකයේ දී ආදී නොයෙක් භවයන්හි දී මව්පිය උපස්ථානය උත්කර්ෂවත් අන්දමින් සිදු කළා. ඒ පින් බලය බුදු ගමනට උපකාර කරගෙන මුළු ලෝකයම සැනසුවා. එසේම මව්පිය ගුණය ද ලොවටම දේශනා කළා. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ තිරස්ථිත ජීවිතවල දී ද මව්පිය උපස්ථානය කර ඇති අයුරු සිත් මවිත කරවන සුළුයි.

අතීතයේ දඹදිව බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කාලයේ අප බෝධිසත්වයන් වහන්සේ හිමාලයේ ඇතුන් අසු දහසක් ඇති ඇත් රැහැනකට නායක ව උපන්නා. සුදෝ සුදු මේ මහා ශක්ති සම්පන්න සද්දත්ත හස්ති රාජයාගේ මව් ඇතින්න අන්ධ ය. ඒ නිසා **දේවසක්කි ඇතැම්කලෙකුගේ ඇතිද** යන කළ

මධුර එල වැල ආදිය තම මව් ඇතින්නට දීමට අනෙක් ඇතුන්ට දෙනු ලැබුවත් උන් ඒවා ටිකක් දුරක් රැගෙන විත් තමන් කා දමයි. මේ ආදී හේතුවෙන් මව් කුසගින්නේ දුක් විඳින බව දැනගෙන මවට සලකන **අදහසින් රැකූ ලැබුණ්නායකිම** ගැනද

නොතකා දිනක් රාත්‍රියේ පිරිසට නොදැනෙන්න ඇතට ගොස් දණ්ඩෝර පර්වත පාදයේ වූ විලක් ඇසුරු කොට තිබූ ගල් ගුහාවක අන්ධ මෑණියන් රඳවාගෙන එල වැල ගෙනත් දෙමින්, පැන් පොවමින්, (පැන් පහසු කරමින්) නාවමින්, මව වසන ලෙස පිරිසිදු කරමින්, මැස්සන් මදුරුවන් පළවා හරිමින් මේ ආදී ක්‍රමයෙන් මවට උපස්ථාන කරමින් කල් යවන කල්හි, බරණැසින් ආ මිනිසෙකු ඒ කැලෑ ප්‍රදේශයේ අතරමං වී කෑ මොර දෙන්නට විය. කාරණය තේරුම් ගත් බෝසත් හස්තියා අසරණ මිනිසා තම ඇඟ මත තබාගෙන ගොස් මනුස්ස වාසයට දැමීමේය. ඒ දුෂ්ඨ මිනිසා මේ ඇතාගේ ඇති සුවිශේෂ අංග ලක්ෂණ දැක, "රජුට දැන්වුවොත් පඩුරු ලබාගත හැකියි" යන දුෂ්ඨ චේතනාවෙන් ගොස් රජුට කරුණු කීය. අනතුරුව ඇත් ගොව්වන්ද සමග දණ්ඩෝර පර්වත පාදයට ගොස් විලේ නෙළුම් අල ගලවමින් සිටි ස්වේත වර්ණ හස්තියා අල්ලාගෙන රජුට දැක්වීය. රජු නානා විධ පළතුරු ආදිය කෑමට දුන්න ද

දින කීපයක්ම ගියත් ආහාර නො ගෙන ඇතා දුකෙන් පසු විය. මහ රජ ඇත් රජ ගෙන් ඊට හේතුව විචාල පසු තම මෑණියන් ගල් ලෙන තුළට වෙලා මා නැතිව කුස ගින්නේ ඇති. "අම්මා කුස ගින්නේ සිටිය දී මේ රාජ හෝජනවලින් මට ඇති තේරුමක් නැහැ. මට මගේ ගිරියෙන් පහළට යමක් ඇතුළු කරන්න හිත දෙන්නේ නැහැ. අම්මා දුකෙන් සිටිය දී මට සතුටෙන් ඉන්න පුළුවන් කමක් නැහැ," කියලා ප්‍රකාශ කළා. රජු දුකට පත්වෙලා, "මනුෂ්‍යයන් තුළ වත් නැති මේ ගුණ තිරිසන් සතා තුළ තිබෙනවා නොවෙද"යි බෝසත් ඇතා කෙරෙහි පැහැදි ඇතු මුදා හැරියා. එක පිම්මේ ම කැලෑවට ගොස් විලෙන් පැන් හා නෙළුම් අල ගෙන ගොස් මවට දී දින හතකින් ආහාර නැතිව සිටි මවගේ කුස ගිනි නිව්වා. ක්ලාන්තය දුරු කළා. අනතුරුව තමා ආහාර ගත්තා. රටේ රජතුමාගේ ද ලැබුණු රාජකීය වරප්‍රසාද මැද වුවද තමාට ඒ හැම දේකට ම වඩා අගය වූයේ මවට සැලකීමයි. ජීවිතාන්තය දක්වා ම එලෙස මවට ඒ බෝසත් ඇතා සැලකුවා. බලන්න බෝසතුන් තිරිසන් සතෙක්ව සිටි කාලයේ දී පවා මව්පිය ගුණ තේරුම් ගෙන උපස්ථාන සැලසූ ආකාරය. ඒ බරණැස් රජු ඒ ලෙන ආශ්‍රය කරගෙන විශාල ගම්මානයක් ද හඳලා ඒ ඇතුන් දෙන්නට ආහාර පාන පහසුව සලසන්න නියෝග කර තිබුණා. ඇතින්න කළුරිය කළ පසු ඇතා කැලෑවට ගොස් තාපසවරුන් වෙසෙන පැත්තක හුදකලාව විසුවා. ඒ බෝසත් ඇතාගේ රූපයක් ඒ ගුහාව ළඟ කළු ගලෙන් නෙළා ඊට උපහාර දැක්වුවා. රටේ අවුරුදු පතා ඇතා අනුස්මරණය කරමින් උත්සවයක් ද සිදු කළා. හැමෝම මව්පිය උපස්ථානයට පෙළඹුණා.

එසේම තවත් ජාතියක දී බෝසතාණෝ මගධ රට සාලින්දිය කියන බ්‍රාහ්මණ ගමට ඊසාන දිසාවෙන් වූ විශාල ඉඹුල් වනයක වාසය කරන **අනුකාතාක්කි** රුවාගේ පුත් ව උපන්නේය. ඒ බෝසත් ගිරවා ක්‍රමයෙන් වැඩෙත්ම අන් සෑම ගිරවෙකුටම වඩා ශරීර ශක්තියෙන් ද, වර්ණයෙන් ද, නුවණින් ද යුක්ත වූ අතර, මොනරකු තරම් විශාල විය. පසු කලෙක ගිරා නායක, බෝසත් ගිරා පුතනුවන්ට තම ගහණය පාලනය කිරීමට නායක තනතුර දුන්නේය. එදවස පටන් බෝසත් ගිරවා තම

මහඵ ගිරා මව්පියන් දෙන්නා කුඩුවේම රඳවාගෙන ඇල් වී ආදිය ගෙනවිත් දී පෝෂණය කළේය. සාලින්දි බ්‍රාහ්මණ ගමේ මගධ කෙන නම් විශාල වෙල් යායක් විය. එහි කෝසික ගෝත්‍ර බ්‍රාහ්මණයෙක් දහස් පැලක් පමණ ප්‍රදේශයේ හැල් වී වපුරන්නේය. ගොයම් පැසෙන කළ ශෝකයක් මගධයාට බැස කුස පුරා ඇල් වී කා පිටවෙති.

යන ගමනේ දී හැල් වී මිටියක් කපාගෙන තුඩින් ගෙන ගොස් මව්පියන්ට දෙයි. කුඹුරු පාලකයා ගොස් බමුණාට සිදුවන ගිරා උවදුර දැන්වීය. එම ලස්සන සිරුරක් ඇති මොනරකු කරම් වූ නායක ගිරවා වී කා යනවිට තුඩින් කරල් මිටියක් ද රැගෙන යන වග කීවේය. බමුණා ගිරා නායකයාට පාසයක් අටවා කුඹුරු පල්ලා ලවා අල්ලවා ගත්තේය. අනතුරුව බෝසත් ගිරවා ඇකයේ තබාගෙන ප්‍රශ්න කරන්නට විය. “ගිරා රාජයා ඇති තාක් ඇල් වී අනුභව කොට යනවා වෙනුවට මා සමග ඇති වෛරයකට ද ඇල් වී මිටියක් රැගෙන යන්නේ? නැතිනම් අටුවක් පුරවනවා ද?” බෝසත් ගිරවා, “බමුණ, ඔබ හා වෛරයක් මා තුළ නැත. අටු කොටු පිරවීමකුත් නැත. මම ඒ ඇල් වී මිටියක් ගෙන යාමෙන් ණයට දීමක්, ණයෙන් නිදහස් වීමක් හා නිධන් කිරීමක් ද යන කරුණු තුන සපුරාලමි”යි කීය. එහි අර්ථයන් තේරුම් ගැනීමට නො හැකි බ්‍රාහ්මණයා ඒ ප්‍රකාශනයන් තේරුම් කරදෙන මෙන් ඉල්ලා සිටි විට මෙසේ කීවේය. “මට ලැබුණු ලපටි ගිරා පැටවුන් (දරුවන්) කුඩුව තුළ කෑම සොයා ගැනීමට නොහැකිව සිටිනවා. ඒ පියාපත් ඇදී නැති පැටවුන් මා විසින් පෝෂණය කළ යුතුයි. ඔවුන්ව පෝෂණය කරන මා මහඵ වූ පසු ඔවුන් මට උපකාර කරන්නේය. එබැවින් පැටවුන්ට දීම ණයට දීමකි. මගේ වයස් ගත මව්පියන් ඉගිලීමට නොහැකිව දුර්වලව කුඩුවේ එක්තැන්ව වෙසෙනවා. ඔවුන් මා කුඩා කළ රැක බලා පෝෂණය කෙරුවෝය. ඔවුන්ට දැන් මා කවා පොවා පෝෂණය කොට පුරාණ ණයකින් මිදෙමි. එසේම මගේ රැනේ බොහෝ ආබාධිත වූ දුර්වල වූ ගිරවුන් සිටිනවා. ඒ අසරණ ගිරවුන්ට පිහිටවීම මට පින්සිදු වෙනවා. කුසලයක් වෙනවා. එය නිධානයක් හා සමානයයි” කියා ඒ ප්‍රශ්න තුන විසඳා දුන්නේය. බ්‍රාහ්මණයා, “සමහර මිනිසුන් තුළ වත් නැති ගුණ මේ තිරිසන් සතා තුළ තිබෙනවා” යයි පැහැදි බන්ධනයන් ළිහා දමා, පා දෙක බෙහෙත් තෙලින්

තවා, රත්තලියකින් මී පැණි මීග්‍ර විළඳ කවා ඉන් මතුවට කැමති පරිදි බිත්තරයක් ගම ඇවිත් තමාගේ ඇල් කෙතෙන් වී කෑමට ද අවසර දී මුදා හැරියේය.

මේ ආදී ජාතක ප්‍රවාණි තුළින් අපට තේරුම් ගත හැක්කේ එවැනි තිරශ්චිත ආත්ම භාවවලදී පවා මව්පියන්ගේ ගුණ හඳුනාගෙන අප බෝසතාණන් වහන්සේ මාපිය උවටැන් කළ ආකාරය නොවේ ද? එබැවින් නැණවත් බෞද්ධයන් ලෙස අප ද ඒ බෝසත් මාර්ගයට බැසිය යුතුමය. ඒ මග ගමන් කළ යුතුමයි.

කාශ්‍යප බුද්ධ ශාසනයේ ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රධාන උපස්ථායක තනතුර ලැබුවේ සට්ඨකාර කුම්භකාර නම් අනාගාමී ඵල ලැබූ උපාසක කෙනෙකි. ඔහුගේ මව්පිය දෙදෙනා ද අන්ධය. ඒ සට්ඨකාර උපාසකයාණෝ ද කුඹල් කර්මාන්තය කරමින් මව්පියන්ට දිවිහිමියෙන් උපස්ථාන කරයි. අනාගාමී ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් නිසා ගිහිගෙයි වාසය අති දුෂ්කරය. පොළොව සැරීම, විකාල භෝජන, මිල මුදල් ගණුදෙනු ආදී බොහෝ කරුණු වලින් ඒ අනාගාමීන් වහන්සේලා වැළකීම ස්වභාවයයි. එහෙත් මව්පියන් පෝෂණය කිරීමට තිබෙන නිසා පැවිදි නොවීම තමාට ගෙවීමට අති දුෂ්කර ගිහි ජීවිතයේ වෙසෙමින්ම අන්ධ මව්පියන් ඉතා ආදරයෙන් රැක බලා ගත්තේය. උදේ පාන්දරම අවදිවී මව්පියන්ගේ මුව කට සෝදා පිරිසිදු කොට, අළුත් ඇඳුම් අන්දවා, කවා පොවා නහවා, අනතුරුව තමනගේ කටයුතු සඳහා යොමු වේ. කාශ්‍යප සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ද දැඩි විශ්වාසයකින් ඒ පවුල කෙරෙහි පිළිපැද්ද සේක.

සාරිපුත්‍ර ධර්ම සේනාධිපතින් වහන්සේ අවසන් මොහොතේ පිරිනිවේන්ට වැඩම කළේ තමන් උපන්න නාලක ගමේ තම මව් නිවසටය. ඒ වන විට ඒ අම්මා වැදූ දරුවන් හත්දෙනාම ශාසනයේ මහණවෙලා උතුම් අර්හත්වයට පත්වී සිටියත් ඇය මිත්‍යා දෘෂ්ඨිකය. ගෞතම බුද්ධ ශාසනයේ අග්‍රශ්‍රාවක තනතුර දැරූ, බුදුන්ට පමණක් නුවණින් දෙවෙනි වූ එම ශ්‍රාවකයාණන් වහන්සේ තම ආයුෂ හමාරව

ඇති බව දැක බුදුරජාණන් වහන්සේට වන්දනා කොට අවසර ගෙන මව් නිවහනට වැඩම කරන්න තීරණය කළා. ඒ වෙන දෙයක් නිසා නොව තමන් වහන්සේ පිරිනිවෙන්නට ප්‍රථම ඒ මෑණියන්ගෙන් බිචි කිරිවලට ණය නොවෙන්න දහම් දෙසලා මිසදිටු බවින් මුදවන්නටයි. බුද්ධ ශාසනයේ ඉර හඳ වගේ සුප්‍රකට එම සච්චාණන් වහන්සේට මහා ශ්‍රාවක ගණයා මැද්දේ විශාල රැස් වූ රාජ රාජ මහාමාත්‍යාදී වූ ප්‍රභූන් හා නොයෙක් රටවැසියන් බලා සිටියදී ප්‍රාතිහාර්ය දක්වමින් අහසේ පිරිනිවෙන්නට තිබිය දී මවට පිහිට වීම සඳහා ගත් ඒ තීරණය මොන කරම් ගැඹුරු ද? නාලක ගමේ තම මව් නිවසට වැඩම කරලා තමන් උපන් කාමරයේ යහනක නොනැගිටින සෙය්‍යාවෙන් සැතපි වදාළ කල්හි රාත්‍රියේ දෙදෙව්ලොවට අධිපති ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාණන් ද, සතරවරම් දෙව්රජවරු ද, සහම්පති මහා බ්‍රහ්මයා ද, වාර කීපයක දී පළාතම ආලෝකමත් කරගෙන ගියහ. මෑණියන් මේ සියල්ල සියැසින් ම දැකලා “මගේ පුතා මෙතරම් ශ්‍රේෂ්ඨ නම් ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙතරම් ශ්‍රේෂ්ඨ වී දැ”යි බුදුපියාණන් කෙරෙහි පැහැදුණා. ඇයට ඒ ආසනයේදී ම දහම් දෙසුවා. එතුමිය තම වැඩිමහල් පුත්‍රයාණන් වහන්සේ දෙසු බුදු බණ අසා උතුම් සෝවාන් ඵලයට පත් වුණා. මෙලෙසින් ආර්යයන් වහන්සේලාත්, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාත් ඒ බුදු මග අනුගමනය කරලා තිබෙනවා.

ලංකාවේ අටවෙනි අග්බෝ රජු ද එලෙස මාතෘ උපස්ථානයෙහි යෙදුණු බෝසත් රජ දරුවෙකි. මහාවංශ රාජ නාමාවලියේ මේ රජු ගැන ප්‍රකටව දක්වන්නේ එතුමා මව්පිය උපස්ථානය අතින් ප්‍රකට කරමිනි. තම සේවකයින්ට මෑණියන් නොපවරා තමාමයි මව්ට උපස්ථාන කළේ. ඒ වෙනකක් නිසා නොව රජකමට වඩා මව්පියන් උතුම් නිසාය. දවසකට තෙවිටක් ම මවට වැඳ, නමස්කාර කොට මැදුරෙන් පිටවෙන, ආපසු පැමිණෙන, සිංහාසනාරූඪ වෙන මේ හැම අවස්ථාවක ම මවගේ පා වැඳ නමස්කාර කොට ආශිර්වාද ලබාගෙන ම ඒ හැම දෙයක්ම කළේය. එසේම මව නහවා ඒ දිය රෙද්ද මිරිකු වතුරෙන් ඔටුන්න සෝදා අභිෂේකයට පත් වූ උතුම් රජ දරුවෙකි. ඒ දිය බිඳ පවා ජීවිතයට මහා

ආරක්‍ෂාවක්, ආශිර්වාදයක් බව ඒ උතුම් දරුවා අවබෝධකරගෙනයි එලෙස පිළිපැද්දේ. මෙවැනි මහ සම්පත් ඇති මුළු රටටම රජකම් කළ එවැනි පිණැති රජවරුනට පවා මව්පිය ගුණ අගය වැටහුණා නම්, ඒ ගුණයට ගරු කළා නම්, අපට ඇයි ඒ ගුණ තේරුම් ගෙන කටයුතු කිරීමට නො හැක්කේ? රාජකාරියට වඩා මව්පිය උපස්ථානයට මුල් තැන දුන්නා නම්, රජකම් නොකරන අපට අපේ මව්පියන්ගේ උපස්ථානයට මුල් තැන දී අවෘත්ත දැ පසුවට දැමිය යුතුයි. “අපට මේ මේ හේතුවෙන් ඇති අවිචේකය නිසා මව්පියන්ට සළකන්න, මව්පියන් ගැන බලන්න වෙලාවක් නැහැ” කියන දරුවන්ට හොඳ ආදර්ශයක් ඒ රජ දරුවන්ගෙන් ලැබෙනවා නේද? බුදුරජාණන් වහන්සේ සුංසුමාරගිරි හේසකලා වනයේ වැඩ වෙසෙන කල නකුල මාතෘ නකුළ පිතෘ නමින් මහළු සිටු ගෘහපති දෙපළක් එනුවර විසුවා.

දිනක් සන්ධ්‍යාවේ බණ ඇසීමට පැමිණි ගෘහපතිතුමා බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක ඇති වුණ පුත්‍ර ස්තේහයෙන් “අනේ පුතේ මෙපමණ කාලයක් ඔබ අප හැර කොහි ගියේද? දැන් අප වයස්ගතයි. ඔබ එනතුරු මෑණියන්ද නිවසේ මග බලන් සිටිනවා. දැන් අපි යමු.” කියලා මහ සඟරුවන සමග නිවසට වඩම්මවා, මේ දෙපළ ම බොහෝ කාලයකින් සෙනෙහෙබර ප්‍රිය දරුවෙක් නැතිවී හමු වූ අවස්ථාවක හඬා වැළපෙන ලෙසින් නොයෙක් දෑ කියමින් සම්බුදු සිරිපතුල තුරුළු කරන් වැළපුනෝය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ද ඒ දෙපළට සිත්සේ වඳින්න ඉඩ සැලසුවේය. මහා සංඝරත්නයට මේ ක්‍රියාව කුතුහලයක් ඇති කරවන්නක් විය. “සුද්ධෝදන මහාමායා දෙපළ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මව්පියන් වූ කල්හි මේ අය කුමකට ‘පුතා’ කියා හඬන්නේ ද” කියා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඒ ගැන විමසූ අවස්ථාවේ “මහණෙනි, මේ මව්පිය දෙපළ ද මාගේ පූර්ව ජීවිත වලදී එක දිගටම ආත්ම භාව පන්සියයක් මව හා පියා වෙලා ද, ආත්ම පන්සියයක් සුළුමව හා සුළුපියා වෙලා ද, ආත්ම පන්සියයක් ලොකු අම්මා සහ ලොකු තාත්තා වෙලා ද, එසේම නැන්දණිය හා මාමණ්ඩිය වෙලා මට සෙනෙහසින් විසුවා. මා ද ඔවුනට උපස්ථාන සලසමින් ප්‍රිය දරුවෙක් ලෙස විසුවා. ඒ සංසාරික පුරුද්දට දැනුත් පුත්‍ර ස්තේහය මතු වී මෙලෙස ක්‍රියා කරනවා” යැයි අතිත සිද්ධිය දේශනා

කළා. ඔවුන් ද බණ අසා මග එල නිවන් දැක්කා. මෙයින් ද පැහැදිලි වෙනවා අප බෝධි සත්ත්වයන් වහන්සේ පෙර ජීවිත වලදී තමන් වහන්සේට ලැබුණු මව්පිය වරුන්ට මොන තරම් සෙනෙහසකින්, කැපවීමකින් ඇප උපස්ථාන කළා ද කියලා. අවසාන ආත්මභාවය වූ සිද්ධාර්ථ බුද්ධ ජීවිතයේ දීත් තමන් වහන්සේගේ මව්පියවරුන්ට ද ලෝකෝත්තර ධර්මයන්ගෙන් උපකාර සැලසුවා. සුද්ධෝදන පිය මහ රජතුමා තරම් වාසනාවන්ත පියෙක්, ලෝකයේ පියවරුන් අතර හිටියේ නැහැ. ඒ පින්වත් පියාගේ පුතා මුළු තුන් ලෝකයටම පියෙක් වුණා. ඒ සුදොවුන් මහරජුට අප සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මොන තරම් උපකාර කළා ද? දහම් දෙසලා සෝවාන්, සකෘදාගාමී, අනාගාමී එලවලට පත්කළා. මරණාසන්න අවස්ථාවේ නිදියහන ළඟට වැඩලා දහම් දෙසලා අර්හත්වයේ පිහිටුවලා මුළු සසරින් ම තම පියා එගොඩ කළා. පියාගේ වචනයට ධර්මයට අනුව ඇහුම්කන් දුන්නා. නන්ද කුමරු පැවිදි වූවාට පසු රාහුල කුමරු ගැන දැඩි සැනසිල්ලකින් බලා සිටියා. ඔහුත් පැවිදි වූනාට පසු මහරජුට දරන්න බැරි වේදනාවක් ඇති වුණා. බුදුරජුන් දකින්න ගිය පිය රජු වන්දනා කරලා මෙහෙම කීවා. “ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම නුඹ වහන්සේගෙන් දැහැමි, සාධාරණ වරයක් ඉල්ලා සිටිනවා.” “කියන්න මහරජ, ස්වාමීනි නුඹ වහන්සේ මේ මුළු පොළෝතලයට ම ඒකාධිපති සක්විති රජ වෙනවා දකින්න මම පෙරුම් පුර පුරා හිටියා. නුඹ වහන්සේට ඒ භාග්‍ය වාසනාව තිබුණා. එහෙත් අභිනිෂ්ක්‍රමණය කරයි කියලා බියෙන් මම නිතර රැකවල් යොදා තිබුණා. ඒ වෙනුවෙන් මා නොකළ දෙයක් නැහැ. එහෙත් නුඹ වහන්සේ ඒ සියල්ලම අතහැර දමා ගොස් පැවිදිව තුන්ලෝකෙට ම රජ වුණා. ලොවුතුරා බුදු බව ලැබුවා. ඒ ගැන සිත සිතා සැබැවින්ම මා අප්‍රමාණව දැන් සැනසෙනවා. මම ඊළඟට බලාපොරොත්තු තබාගෙන සිටියේ නන්ද කුමරු ගැනයි. නුඹ වහන්සේ ඔහුත් පැවිදි කරගත්තා. අනතුරුව මට ඉතිරි වුණේ රාහුල කුමරු පමණයි. ස්වාමීනි ඔහුත් පැවිදි කරගත් පසු මා කවුරුන් ගැන බලල ද සැනසෙන්නේ. හිත හදාගන්නේ. ස්වාමීනි සම්බුදු සසුනේ දරුවෙක් පැවිදි වෙලා සැනසෙනවා දකින්න ලැබෙනවා

නම් එය දෙමාපියන්ට ලැබෙන මහා වාසනාවක් තමා. මේ දීර්ඝ සසර ගමනේ දරුවන් නොවුනු කෙනෙක් නැහැ. නමුත්, පුත්‍ර පෙමට හනෙ, ජව් ඡිඤ්ඤි. ස්වාමීනි, පුත්‍ර සෙනෙහස දෙමාපියන්ගේ සිවිය ඇතුළට කා වැදී තිබෙනවා. ජව් ඡෙඤ්ඤා වම්මං ඡිඤ්ඤි. සිවියත් සිදගෙන සමට ද කාවැදී පවතිනවා. වම්මං ඡෙඤ්ඤා මංසං ඡිඤ්ඤි. සමත් විනිවිද ගොස් මව්පියන්ගේ මස් ඇතුළේ ද දරු සෙනෙහස රඳා පවතිනවා. මංසං ඡෙඤ්ඤා නහාරුං ඡිඤ්ඤි. එසේ ම ඇග මස් ද සිදගෙන ගොස් නහර තුළ ද පවතිනවා. නහරුං ඡෙඤ්ඤා අට්ඨං ඡිඤ්ඤි. එපමණකින් ද නො නැවතී නහර ද පසාරු කරගෙන ගොස් දරු ප්‍රේමය ඇට වලට ද කා වැදී තිබෙනවා. ස්වාමීනි එපමණකින් ද නො නැවතී අට්ඨං ඡෙඤ්ඤා අට්ඨමිඤ්ඤං ආහව කිට්ඨති. ඇට ද පසාරු කරගෙන ගොස් මව්පියන්ගේ ඇට මිදුළු වල හැපී දරු සෙනෙහස පැතිර පවතිනවා. සාධු හනෙ අය්‍යා අනුඤ්ඤාතං මාතෘපිතූහි පුත්‍රං න පබ්බාපේසුං. ඒ නිසා ස්වාමීනි, මතු සාසනයේ පැවිදි වෙන කුල දරුවන්ගේ දෙමාපියන්ට මට දැනෙන මේ දුක නොදැනීම පිණිස දෙමාපියන්ගේ අවසරය අනුමැතිය නො ලත් දරුවන් පැවිදි නොකරන්නේ නම් මැනවි” කියලා. බලන්න, සුද්ධෝදන රජතුමා පියෙක් හැටියට ඒ කියපු කියමනේ මොන තරම් හරයක් තිබෙනවා ද කියලා. පියෙකුගේ හිත මවකගේ හිත දරුවන් කෙරෙහි බැඳී වෙලී ඇති අයුරු මින් පැහැදිලි වෙනවා නේද? දරු සෙනෙහස මව්පියන්ගේ ඇට කෝටුත් සිදගෙන ඇට මිදුළු දක්වාම ගොස් රැඳී පවතිනවා. අප කෙරෙහි එතරම් ප්‍රේමයකින් කටයුතු කරන ඒ උතුමන් කෙරෙහි අප පිළිපදින කරන උපස්ථාන ප්‍රමාණවත් මදි කියා නොසිතේ ද?

මව්පියන්ගේ ඒ කාරුණික හිත් හොඳින් හඳුනාගත් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ගැන නැවත ප්‍රශ්න කිරීමක් නොකොටම ඊට අනුමැතිය දුන්නා. එදා සිටයි මව්පියන්ගෙන් අවසර නොලත් දරුවන් ශාසනයේ පැවිදි නොකරන්නේ. විනය නීති සැකසුනේ.

එසේම මහාමායා කියන්නේ මහ පුදුම අම්මා කෙනෙක්. තමා වැදූ පුතණුවන් තුන්ලෝකයම සනසන ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ

තමක් වුණා. ඇය දින හතක් රන් කිරි දී තමන් වහන්සේ පෝෂණය කළාට ප්‍රති උපකාර වශයෙන් බුදුවී හත්වෙනි අවුරුද්දේ වස් කාලය සඳහා යමාමහ පෙළහරින් පසු තව්තිසා දෙව්ලොවට වැඩලා මාතෘ දිව්‍යරාජයාණන් ප්‍රධාන දස දහසක් සක්වල දෙවි බිඹුන්ට තථාගත ධර්මයේ සාරවත්ම, හරවත්ම, ගැඹුරුම කොටස වන අභිධර්මය තුන්මාසයක් තිස්සේම එක දිනටම දේශනා කළා. අනතුරුව මාතෘ දිව්‍යරාජයාණන් හෙවත් ඒ ජීවිතයේ තම මෑණියන් සෝවාන් ඵලයේ ද පිහිටෙව්වා. මව්කිරි යනු දරුවෙකුගේ ජීවිතයට ඇති ගුණදායක වූ රසවත්ම ආහාරයයි. තමන් දස මසක් කුස හොවා සිට මෙලොවට බිහිකර දින හතක් රන් කිරි දුන්නා. වෙනුවට තමන් අවබෝධ කරගත් ධර්මයේ හරය වන අමා කිරි බදු හරවත්, අතිවිස්ථාර, අභිධර්මය නමැති අමා කිරි පොවා මෑණියන්ගේ ධර්ම කාය පෝෂණය කොට සසර දුකෙන් මිදෙව්වා. මෙය ලොව පහළවන සියලුම සුගතයන් වහන්සේලාගේම සිරිතක්.

මහාප්‍රජාපතී ගෝතමී යනු බුදුරජුන්ගේ දෙවන අම්මායි. උපන්දා සිට දින හතෙන් පසු සිදුහත් කුමරු නාවමින්, කවමින්, පොවමින්, සරසවමින්, සතුටුකරවමින්, රන්කිරි දී පෝෂණය කළා. ඇය තමා වැදූ දරුවා වන නන්ද කුමරු කිරි මාතාවරුන්ට දී තම සොහොයුරියගේ පුතාට තමාගේ කිරි පෙව්වා. එය හැම අම්මෙකුට ම කරන්න පුළුවන් දේය. කුරුමා කිරීමට හෝ කුරුමා ගිනි දියුණු කරගෙන, පාරමි පුරාගෙන තිබුණා. ඒ නිසයි ඇයට බුදු අම්මා කෙනෙක් වෙන්න හැකි වුණේ. හැම අම්මෙකුට ම බුදු අම්මා කෙනෙක් වෙන්න බැරි බව ඇත්ත එහෙත් හොඳ අම්මෙක් වෙන්න හැම මවකට ම පුළුවන් නේ.... බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාප්‍රජාපතී ගෝතමී තම දෙවෙනි අම්මාට ද ඒ කළ උපකාර වලට ණය ගෙවෙන්න ධර්මයෙන් උපකාර කළා. හික්කුණි ශාසනය තුළ ඇයට ප්‍රථමයෙන් ම පැවිදි උපසම්පදාව ද දී අර්හත්වය දක්වා කර්මස්ථාන ද දුන්නා. ඇය බවුන් වඩා අර්හත්වයට ද පත්වුණා. එතුමිය ගිලන් වූ වාර වලදී හික්කුණි ආශ්‍රමයටම වැඩම කරලා දහම් දෙසලා සුවය සැලසුවා. එතුමිය පිරිනිවෙන්න ගිය දා බුදු සිරිපා ගෞරවයෙන් වැඳලා වෙන කිසි වනිකාවකට කියන්න බැරි මහ පුදුම විදියේ ප්‍රකාශන ටිකක් කරන්න වුණා.

“අහං හි සුගත තෙ මාතා - තුවඤ්ච වීර පිතා මම

සඳාමම සුබඳො නාථ - තයා ජාතමහි ගොතම.

සුගතයන් වහන්ස, මම ඔබගේ මවයි. මහා වීරයන් වහන්ස. දැන් ඔබවහන්සේ මාගේ සම්බුදු පියාණනිය. සදහම් සුවය දෙන්නා වූ නාථයන් වහන්ස මම ඔබෙන් උපන් දුවණියකිමි.

සංවිධිකතයං සුගත - රූප කායො මයා තව

ආනිඤ්ජයො ධම්ම කායො - මම සංවච්ඡිතො තයා.

සුගතයන් වහන්ස, මම ඔබ වහන්සේගේ කය ගිහි කළ පෝෂණය කළෙමි. ඒ වෙනුවට ඔබ වහන්සේ මගේ ධර්ම කාය පෝෂණය කළේ වෙයි.

මුහුණතොත්තො සමණං - කීර්. කව. පාසිතො මයා

සූරාහි සන්නමවචනාං - ධම්ම ධීරං හි පායිතා

මා විසින් ඔබ වහන්සේට කුඩා කළ උකුල් හොවා මව් කිරි පොවා කුස ගිනි නිව්වේ වෙමි. ඒ මට ඔබ වහන්සේ ඉතා ප්‍රණීත වූ දිරවිම් ආදියෙන් ඤය නොවන සදා සැප ඇති අමා කිරි මට පොවා වදාළේය.

මහ මුණිකඳුයන් වහන්ස, මව්පිය ණයෙන් ඔබ සදහටම මිදුණේ වෙයි. දරුවෙක් පතන යම් ස්ත්‍රියක් වෙත් නම් ඔබ වැනි උතුම් දරුවෙක් නම් නොලබන්නේය.

මහා මන්මාකු ආදී මහා රජවරුන්ගේ මව්වරු සසරේ තාමත් ගිලී දුක් විඳිනවා. එහෙත් ඔබවහන්සේගේ මැණියන් වූ මම හව කතරින් එතෙර වෙන්න ඔබවහන්සේ පිහිට වුණා.

සේත්‍රියකට “රජුගේ මව් මෙහෙසිය” යන නාමය, තනතුර ලබන්නාට හැකි වුවත් බුදු අම්මා යන නාමය ලබන්නා ලෙහෙසි නැහැ. එය අති දුර්ලභයි. ඒ උතුම් ලාභය මට ඔබවහන්සේ හිමි කර දන්නා.

මහා කාරුණිකයාණන් වහන්ස, මට අන්තිම වතාවට දකින්න
රන්වන් රුවන් බුදු සිරුර විවර කොට පෙන්වන්න. මංගල ලකුණුවලින්
ශෝභමාන ශ්‍රී පාද පන්ම ඉදිරියට දිගු කරන්න මම අවසන් වරට වදින

කැමතියි.” කියා මෙවැනි පුදුම සහගත කියමන් රාශියක් ම ප්‍රකාශ කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ද ඇයගේ ඉල්ලීම් සියල්ලම ඉටු කළා.

එතුමිය පිරිනිවෙන්න වැඩිය ගමනේ ඇයට ඉදිරියෙන් යන්න සලස්වා පිටුපසින් විහාර සීමාව දක්වාම වැඩම කළා. දැවුණු ශරීර ධාතුන් පෙරහනකට රැගෙන ගාථා පන්සියයකින් මව් ගුණ (ඇය ගැන) දේශනා කළා. මේ ලෙසින් සම්බුදුරජාණෝ දෙමාපිය ණයෙන් සදහටම අතමිඳෙන් දෙමාපියන්ට උපකාර සලස්වා වදාළා. අන් අයට ද ඒ මග දේශනා කළා. මව්පියන්ට මොන සැලකිලි කළත් ණයෙන් මිඳෙන් බැරි බව මුළින් ම මාතෘකා වශයෙන් දැක් වූ දේශනාවෙන් ම පෙන්වා වදාළා.

එකෙන හික්කවෙ අංසෙන මාතරං පරිහරෙය්‍ය. එකෙන අංසෙන පිතරං පරිහරෙය්‍ය. වසසසකායුකො වසසසන ජීවි.

මහණෙනි, අවුරුදු සියයක් ආයුෂ ඇති දරුවෙක් තම මව්පියන්ට උපකාර කරන අදහසින් ගෞරවය වැඩිකමට එකඋරහිසක මව තබාගෙන අනික් උරහිසේ පියා තබාගෙන බිමට නොබස්වාම “සොව නෙසං උච්ඡාදන පරිමද්දන නභාපන සමබාහනෙන.” තමාම සිය දැතින් ඔවුන්ගේ ඇඟ ඉලිම්, පිරිමැදිම්, සම්බාහනය කිරීම්, නැහැවීම්, කැවීම්, පෙවීම් කරයි ද “තෙපි තඤ්ච මුත්ත කරිසං වජෙය්‍යුං.” මව්පියෝත් බිමට නොබැසම, දරුවාගේ දෙවුරහිසේ සිටම මල මුත්‍ර බැහැර කිරීම් ආදිය ද කරයි.... නිවේශයක්.

මේ කියමන ගැන නුවණින් කල්පනා කර බලන්න. මොනතරම් කැප කිරීමක් ද ඒ දරුවා තම මව්පියන් වෙනුවෙන් ඒ කරන්නේ. අවුරුදු සියක් ඒ ලෙස කිරීම මොනතරම් අපහසු කාර්යයක් ද? කරන්න තබා හිතීම ද ඇඟ හිරිවට්ටන සිතුවිල්ලකි. එහෙත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. එහෙත් “නඤ්ච හික්කවෙ මාතා පිතුන්තං කතං වා හොති පතිකතං වා.” “මහණෙනි, අති දුෂ්කර කැප කිරීම, දුෂ්කරක්‍රියාව හේතුවෙන් මව්පියන්ට උපහාර කළේ නොවේ. ප්‍රති උපකාර දැක්වූයේ නොවේ” ය කියලා දේශනා කළා. “ඉමිසසාව හික්කවෙ මහාපඨවියා පහුත

සන්තරතනාය මාතාපිතාරො ඉසසරාධිපච්චෙ රජේස් පතිට්ඨාපෙය්‍ය නඤ්ච හික්කවෙ මාතාපිතුන්තං කතං වා හොති පතිකතං වා.”

තවද මහණෙනි, යම් දරුවෙක් තම මව්පියන්ට උපකාර සලසන අදහසින් සප්තවිධ රත්නයන්ගෙන් පිරුණු මේ මහා පොළොවේම ඉසුරුමත් බව ඇත්තා වූ චක්‍රවර්ති රාජ්‍යයෙහි පිහිටෙව්වේ නමුදු මව් පියන්ට ප්‍රති උපකාර කළා නම් නොවේ. මේ ප්‍රකාශනයේ ද ඇති ඤාණී බව බලන්න. ඒ වෙන දෙයක් නිසා නොවේ, ඒ සෑම දේකටම වඩා මව්පියන්ට කළ නිසාවෙන්ය. ඒ ණයෙන් නිදහස්වීමට නම් මේ හැම දේකටම වඩා කළ යුත්තේ, “අසසදො සද්ධාසමපදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති.” රත්නත්‍රය කෙරෙහි පැහැදීමක් විශ්වාසයක් නැති අශ්‍රද්ධාවන්ත මව්පියෝ ශ්‍රද්ධාවෙහි පිහිටුවයි ද, රතනත්‍රය කෙරෙහි පැහැදීම ඇති කරවයි ද, “දුසසිලෙ සීලසමපදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති.”

වැරදි පැවතුම් ඇති, දුස්සීල මව්පියන් සිල්වත් කොට ඒ වැරදි කරුණාවෙන් හිත නොරිද්දා මගහරවාලයි ද, සීල සමාදානයේ යොදවයි ද, “මච්ඡරි වාගසමපදාය සමාදපෙති, නිවෙසෙති, පතිට්ඨාපෙති.” ලෝභී වූ මසුරු මලෙන් යුතු මව්පියන් දන් දීමේ හුරු කරවා, දානාදියේ යොදවාලයි ද, ඊට අවස්ථාව සලසා දේ ද, “ඵත්තාවතා බො හික්කවෙ මාතාපිතුන්තං කතඤ්ච හොති පතිකතඤ්ච.”

මහණෙනි, එලෙස මව්පියන්ට ධර්මයෙන් උපකාර කරන දරුවන්ම මව්පියන්ගේ ණයෙන් මිදුන, මව්පියන්ට උපකාර නොඅඩුවම සිදුකළ දරුවන් වෙයි. “අතිකතඤ්ච” අධිකතර වශයෙනුත් මව්පියන්ට උපකාර කළේ වෙයි.

තුන්ලෝකයේ ම දෙවි මිනිසුන්ගේ උත්තරීතර අසහාය අනුශාසකයාණන් වහන්සේ දරුවන්ට මව්පියන්ගේ ණයෙන් මිඳෙන් දේශනා කළ ක්‍රමයයි ඒ. එබැවින් දෙමාපියන් නමැති අපේ මුර දේවතාවරුනට, බ්‍රහ්මරාජවරුනට, සූර්ව ආචාර්යවරුනට, ප්‍රජානුකම්පකයාණවරුනට, දිවි මං එළිකළ චන්ද්‍ර-සූර්යානවරුනට,

ආහුණෙයා ගුණධාරීනට, පුණ්‍යකෂත්‍රයානවරුනට, මේ දෙසුමින් දැක්වූ ලෙස ගුණ හඳුනාගෙන හදවතින් ම ගුණයට ගරුකරමින් අවශේෂ කටයුතු දෙවැනි තැනට තබා ඔවුනට ඇප උපකාර සලසා පාරමී බල දියුණු කරගෙන ඒ මව්පියන් ද සමගම බුද්ධාදී උතුමන් ලැබ සැනසුන උතුම් ශාන්ත නිවනෙන් සැනසෙන්න උත්සාහවත් වෙමු.

අපරිමිත ගුණ කඳින් යුතු අපේ නිවසේ බුදුන් මාපියෝ ලොවුතුරු සුවය ම ලබන්වා!

සැමට සම්මා සම්බුදු සරණයි